

לקראת שובת מלכתא

dirshu@dirshu.co.il | לקבלת הגליון למייל:

תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה'

גליון מס' 172

פנינים לפרשת בהר

כשהגעתי לארץ ישראל ועליתי לבקר את הרב מטשעבין, הוא קם למזוג לי כוס קפה, באמרו: אני חייב לך הכרת הטוב. איך הסכמתי שגדול הדור ישרתני? כך לימדוני: אם מישהו חש צורך להביע לך תודה, החסד שאתה יכול לעשות עימו כעת, הוא לקבל את הבעת התודה...

הגה"צ רבי יעקב גלינסקי זצ"ל, על חילוף מסיביר של הרב מטשעבין

"וּקְרָאתֶם דְּרוֹר בְּאַרְצֵי" (ויקרא כ"ח, י')

שמעתי ווארט, אימרה, מהמיטעלע בעלזער רב, רבי יששכר דב זצ"ל, ויש בו עומק כה רב! תשאלו: מהיכן מגיע אלי ווארט של הרבי מבעלז? הו, זה סיפור ארוך---

לאחר מלחמת העולם השנייה שוחררנו מסיביר, והתגלגלתי לאוזבקיסטאן שבמזרח דרום רוסיה. הטשיבינער רב, ה"דובב מישרים" זצ"ל, שהיה מגדולי הדור, יחד עם עוד רבנים חשובים, נשארו בסיביר. מאמצים רבים נעשו לחלץ את הרב מטשעבין, אך השלטונות לא אפשרו בשום פנים ואופן להגר מ'גן העדן' הקומוניסטי, בדאגתם, לבל יתגלה אלו פנים יש 'ל'גן עדן' זה...

מובן שהשלטונות, שהכפירה במלכות שמים היתה מעיקרי שיטתם, לא הרשו להתכנס בבתי כנסיות, וכל התכנסות נחשבה בעיניהם כחתרנות ופעילות נגד המהפכה שלהם. ואנו, בסכנת נפשות, ארגנו מנין בסתר ולמדנו תורה.

יום אחד הופיעו במנין שלושה יהודים מזוקנים, והודיעו בשמחה שהמאמצים נשאו פירות, השאה הפרסי בעצמו התקשר לסטאלין, רודן ברית המועצות, שיאפשר לרב מטשעבין לעבור לארצו, ומשם הדרך פתוחה לארץ ישראל. יש רק בעיה אחת: את אישור היציאה עבורו אפשר להשיג אך ורק במוסקבה. אין אפשרות לעלות לרכבת ולנסוע למוסקבה בלי אשרת מסע מהשלטונות, והם לא ינפיקו אשרת מסע לצורך זה. אדרבה, המבקש מסתכן במעצר: מאין לנו המידע? כי דבר זה הרי ב'דוע, כי אם מצוי אתה בקשרים עם חוץ

לארץ - הרי זו סיבה מספקת שתאסר בעונן ריגול... הצעד הראשון שהתבקש היה לוודא שהסיפור נכון. פניתי אליהם ושאלתי מנין להם המידע. רב היה החשש שאלו שוטרי חרש, קומוניסטים יהודים פעילי הייבסקציה, המבקשים להפליל את אחיהם. הם ענו לעומתי, שהם בקשר עם הרב מטשעבין ועם פעילי החילוף, אלא שקצרה ידם להגיע למוסקבה.

אמרת להם: "הרב מטשעבין כולו תורה. אם אתם בקשר עמו, ודאי שמעתם מפיו דבר תורה"-

אמרו: "אכן, גם את מצבו הגדיר בדבר תורה. ואז סיפרו לי מפיו אמרה ששמע מפי הרב מבלז זצ"ל, בפסוק: "קול ה' יחיל מדבר,

הבעלזר רב'ה, רבי אהרן זצ"ל, קרא פעם בבוקר אחד לגבאי שלו, וביקש ממנו: "בבקשה, תביא לי כוס קפה". נבהל הגבאי, מעולם הרב'ה לא ביקש לעצמו כוס קפה. תמיד היה צריך להתחנן שהרב'ה יאכל משהו, והנה הפעם הוא מבקש לעצמו כוס קפה. הגבאי כמעט איבד את עשתונותיו.

הגה"צ רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל על 'גאונות בחסד' של גדולי ישראל

"יחי אֲחֵינוּ עַמּוּנוּ" (ויקרא כ"ה, ל"ו)

מה פשר הדבר?

הגבאי כמעט איבד את עשתונותיו. אולי הרב'ה לא חש בטוב, חלילה. מיהר לצאת מחדר הרב, והנה בעודו עושה את דרכו החוצה הוא שומע את הרבי אומר לו: "תשתדל שהקפה יצא טעים!" הדרישה הזאת רק הוסיפה מבוכה על מבוכתו.

כעבור זמן קצר שב הגבאי אל הרב'ה ובידו כוס קפה חם ומהביל. "ישר כח, ישר כח. אנא מומך, אם תוכל להוליך את המשקה לבית המדרש, יושב שם החסיד ר' יענקל. גש אליו ותן לו את המשקה שיחיה בו את נפשו".

כעת התגברה התעלומה עוד יותר. מה זה צריך להיות? אבל אם הרב'ה אומר, צריך לקיים. אחז הגבאי את כוס הקפה בידו ומיהר לבית המדרש. נכנס פנימה עיניו תרו אחר אותו חסיד, וכשמצא אותו בירכתי בית המדרש מיהר לקראתו והושיט לו את המשקה: "זה שלך, הרבה ביקש להכין לך כוס קפה".

החסיד תפס את ראשו בשתי ידיו, כלא ידע מה לעשות עם עצמו. ואז סיפר לגבאי: "לפני זמן קצר, כשהייתי במקווה, מלמלתי לעצמי: 'אוי כמה טוב אם היה לי עכשיו איזה כוס קפה חם...' והנה כשסובבתי את ראשי לאחור ראיתי את הרב'ה מביט בי בעיניו הטובות. כעת אני מבין שהוא שמע את דברי".

חז"ל (שבת רכז ע"א) אומרים: "גדולה הכנסת אורחים יותר מקבלת פני השכינה".

רבי חיים בריסקער היה גאון הגאונים לא רק בתורה, אלא גם בחסד. ביתו, בית הרב, היה פתוח לכל דכפין, כל עלובי הנפש הרגישו שם בבית...

פעם שאלו את הרב מברסק זצ"ל: "האם זה נכון שאצל אביך - רבי חיים בריסקער הבית היה רשות הרבים?"

השיב הרב: "רשות הרבים? הרבה יותר מרשות הרבים... נסו אתם להביא את המיטה שלכם ולהניחה באמצע הרחוב. מיד תבוא המשטרה ותגרור אתכם משם - מה אתה ישן באמצע הרחוב? זו הפרעה לסדר הציבורי! אבל אצל אבא בבית, הגיעו אנשים, אכלו שתו וישנו ו.. קנו להם שביתה, כאילו הם בבית שלהם".

סיפרה הרעבעצין פיינשטיין ע"ה - בתו של הרב מברסק, כי אביה זצ"ל סיפר, שכאשר אביו רבי חיים היה מגיע הביתה עם אורח, היו בני הבית נותנים לאורח את המיטה שלהם. והיכן הם יישנו? היו משחררים את הדלת מהצירים וישנים עליה...

פעם אחת, חשב אחד הבנים - מה לו לישון על דלת, הוא מעונין ב'לוקוסוס', יקח כמה כיסאות וישן עליהם, יהיה קל יותר, הכין לעצמו 'מיטת כיסאות' הציע את המיטה ורצה לשכב עליה, אלא שאז הרגיש שמישהו סוחר לו את הכיסא בתרעומת: "מדוע אתה לוקח את הכיסא שלי?!" היה זה אחד מהאורחים... גם כיסא כבר לא היה לבנו של הרב...

היו יהודים שאהבו ללמוד אצל הרב בבית. פעם אחת רבי חיים היה צריך איזו גמרא, הלך לחפש את הגמרא בארון - ואין! היא אצל יהודי פלוני שבא בקביעות ללמוד בבית הרב...

אבל אם אבא צריך גמרא, אין חכמות. הלך הבן - הבריסקער רב, וביקש ממנו: ר' איד, אבא צריך את הגמרא! פתח עליו הלה זוג עיניים: "מה?! וכי בבית המדרש חסרות גמרות שאתה צריך לקחת את הגמרא שלי?!" לך וקח מבית המדרש!..."

הבעלזר רב'ה, רבי אהרן זצ"ל, קרא פעם בבוקר אחד לגבאי שלו, וביקש ממנו: "בבקשה, תביא לי כוס קפה". נבהל הגבאי, מעולם הרב'ה לא ביקש לעצמו כוס קפה. תמיד היה צריך להתחנן שהרב'ה יאכל משהו וישתה משהו, והנה הפעם הוא מבקש לעצמו כוס קפה.

עד שבפעם השישית כראות הגבאי של ה'אמרי אמת' מגור, שאין שום עצה לפניו, הוריד 'סטירה' מצלצלת לבחור, בפני קהל ועדה, שהסיטה אותו מיד ממקומו. ואכן יצא הרבי להדלקה, והכל על מקומו בא בשלום

הגה"צ רבי גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א
עם סיפור מדהים ונס גדול עם גבאי ה'אמרי אמת' מגור

"לא תרדה בו בפרך ויראת מאלקיך" (כה, מג)

אפוא להתרחק יותר. קבעו הגבאים גבול מקום מוגדר בברור, שעד אותו קו יעמדו הצבור, ומאותו קו פנימה לא יעבור איש. תכף על אתר נענה הצבור כחסידי נאמנים, והכל התחיל לנוע אל אחור, כשכולם נדחקים ונדחפים אל באלו כדי לפלס מקום ראוי, כמצות הגבאים. בין הציבור הגדול עמד בחור אחד משייבת "שפת אמת" שבירושלים שכבר הצליח אחר רוב מאמצים 'לתפוס' מקום טוב ביותר בשורה, שמשם יוכל לצפות כהוגן בפני רבו, ולחזות היטב בעבודת קדשו, אך לצערנו נחתה עליו עתה גזרת הגבאי הנאמן לחזור אחורה... היה קשה לו מאד לוותר על מקום טוב כל כך, והחליט לתומו שאיש אחד בלבד הצנוף בפנתו הדחוקה לא יפריע כלום. אבל הגבאי המנוסה כבר ידע שאם איש אחד נכנס, הרי מיד אחריו נדחפים עשרות ומאות... על כן העיר בעדינות לאותו בחור שהפקודה כוללת גם אותו, וכולם בלא יוצא מן הכלל צריכים לצאת מן המקום המסומן, קטן כגדול שם הם. משום מה נתפסה בו באותו בחור עקשנות להדבק דווקא אל מקומו... והעז פניו כנגד הגבאי, שזה זמן רב מאד 'שומר' הוא על מקומו בשורה, ואיך אפשר במחי יד לדחוק החוצה? אך הגבאי הבין שאין שום אפשרות להיענות לבקשתו, בראותו מאחוריו קבוצה שלמה של צעירי צאן קדשים, שרק המתנינו שיסכים להשאיר אותו בחור על מקומו, ומיד כולם נדחסים אחריו... הוא העיר שוב לאותו בחור שעליו לסגת מן המקום, והוא מעכב את כל הציבור, ושאל הרבי יכול לצאת מחמתו! אך הבחור מתעקש ואינו זז ממקומו, כך חזר הדבר ונשנה כמה פעמים, הגבאי מתרה והבחור מסרב, עד שבפעם השישית כראות

כל המידות שבין אדם לחברו, אפשר לקיימן רק על ידי 'יראת מאלקיך', רק עם יראת שמיים אפשר לקיים 'לא תרדה בו בפרך'. כי כשיש חסרון ביראת שמים, מגיעים לידי זלזול בחברים. ואפילו אם קנה אותו לעבד, אסור לו להתעלל ולרדות בו בפרך, וכל שכן בשאר אנשים (על פי טיב התורה).

לפנינו כמה עובדות בטיב הזהירות שבין אדם לחברו: כידוע, כבוד קדושת אדמו"ר הזקן מגור זצוק"ל בעל ה"אמרי אמת", היה בשנותיו האחרונות חולה ותשוש בחלישות כח, והיו המשמשים הנאמנים והמקורבים מסייעים בידו בכל דבר.

בשנים אלו כאשר היו מוציאים אותו אל העולם, בזמנים מסוימים לפי כוחותיו, היה מגיע ציבור ענק של חסידים ואנשי מעשה מכל מקום, כדי לחזות בהדר גאון זיו קודשו, ולחסות בצילא דמהימנותא. מאחר שלא היה מרבה לצאת בימים ההם, הרי בכל פעם שהנהיג נשיאותו ברמה, היו שם דחיפות עצומות מחמת רוב הלחץ והדחוק, עד שהגיעו הדברים לחשש סכנה לבריאותו הרופפת של הרבי הקדוש. נאלצו, אפוא, הגבאים המסורים להעמיד 'חומה' בצורה של חסידים איתנים, ששמרו בכל עוז על המרווח הנצרך בסביבתו של הצדיק, ומנעו בגופם ובנפשם את הדחיפות, שלא יגיעו אל קרבת הצדיק, כדי להשאיר עבורו מרווח נשימה ראוי.

טיב מעשה דידן מתרחש בימי החנוכה, באחת משנותיו האחרונות עלי אדמות, נקבע יום אחד מימי החנוכה שבו יצא הרבי להדלקת נרות חנוכה בבית המדרש. באותו ערב היתה נהירה המונית מכל קצות הארץ לעבר בית המדרש 'גור' שבירושלים עיר הקודש! כשראו הגבאים שהגיע 'עולם' ענק, הרבה יותר מן המשוער, נלחצו מאד, ולא ידעו היכן יכנס נחשול אדם ענק שכזה אל תוככי בית המדרש [שהיה אז קטן יחסית, עדין בשייבת "שפת אמת"].

בהגיע השעה היעודה, כשהיו צריכים להוציא את הרבי מביתו נאוה קודש אל בית המדרש, לא היה ניתן לפלס דרך כלל, הכל היה צפוף בדוחק נורא... הגבאים נלחצו ונדרכו, הרי אי אפשר לבטל את ההדלקה אחר שכבר הגיע כל הציבור, אבל מאידך גיסא, היתה זו שאלה של סכנת נפשות עבור הרבי הזקן והחולה. נעמד אחד מראשי הגבאים והכריז בקול גדול, שבמצב כזה אין שום אפשרות להוציא את הרבי, כאשר אף פסיעה אחת לא ניתן לדרוך! מן ההכרח

לקח דורון טוויג את הרעל ושפך על זרעיו ושתיליו, ובתוך שעות קמלו כל עלי-החצילים. 'אתה מהרהר כל העת בצערם של הזרעים שלא נתת להם לשתות ולו טיפה אחת, וגרמת להם לצמאון נורא, ועכשיו אתה בא ובמו - ידיך מטיל עליהם ארס, הגורם להם לנבול בתוך שעות ספורות. אין לך צער ויסורים גדולים מזה לחקלאי'....

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א, על הניסים המופלאים של שומרי השמיטה כהלכתה

"וְשָׁבְתָה הָאָרֶץ שַׁבַּת לַד' (ויקרא כ"ה, ב')

בשמיטת תשע"ה נתקלנו בסיפור שהתרחש לשומר-שמיטה, והפעם ממושב דלתון בגליל העליון. הסיפור האנושי, מחמם-הלב, שהתרחש בבית משפחת לגטיבי, אינו מתמקד רק בהתרגשות המשפחתית עם שובו לביתו של הבן, 'הפצוע הקשה ביותר באינת'פאדה'.

בעוד שב'קרן השביעית' מגדירים את מה שקרה כ'פירות שביעית', דהיינו שהנס הגלוי שאירע למשפחה הנכבדה, ממייסדות המושב, התרחש בזכות שמירת השמיטה, הרי שהחקלאי הוותיק עצמו מבקש להצטנע קמעה... 'אינני ראוי שיעשו לי ניסים כל-כך גדולים', הוא אומר; 'רפואתו של בני הגיעה בגלל התפילות המרובות שנישאו עליו בכל רחבי תבל'.

הכל החל בהחלטה על שמירת השמיטה של האב, משה, בנו של רב-המושב זצ"ל, תוך שהוא מחליט להפקיר את פירותיו לחלוטין ולא להעבירם אפילו לאוצר בית דין, מה שהביא בעונת הקיץ המונוי יהודים למטעיו, שיצאו משם כשהם עמוסים בסלי-שזיפים ואגסים, נקטרינות ואפרסקים. ואם לא די בכך, הרי שאוטובוסים מלאים בילדי ת"תים הגיעו אף הם למטעים, כדי לראות מקרוב כיצד שומרים שמיטה.

עם תחילת השנה השמינית, כשביקש להתחיל בעבודת הקרקע, נתקלו הוא ומשפחתו בטרגדיה נוראה, כשבנו, יגל, נפגע אנוש מירי של צלף בחברון, בעת ששמר בפרשת 'חיי שרה' את המתפללים במערת המכפלה.

כבר בשלבים הראשונים הביעו הרופאים את דעתם ואמרו שאין כל סיכוי שהוא יצא בשלום מהפגיעה. למול היאוש שניבט מעיניהם של אנשי הצוות הרפואי, ביקש החקלאי מראשי 'קרן השביעית' להיכנס אל גדולי הדור, ובראשם מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א, שיעתירו בתפילה על בנו.

התשובה-ברכה לא איחרה לבוא: ראויה היא השמיטה שתגן בעד יגל. ואכן, לפליאת כל הרופאים, הנס הגדול אכן אירע, והבן שוחרר לביתו, ובעוד כל החברים והשכנים פורצים במחולות, הצביעו האב והבן גם יחד על... מטעי השזיפים שבפאתי המושב.

'הרי הכל בזכות השזיפים והכרמים של אבא הנמצאים שם, על המורדות המערביים הסמוכים למושב, והופקרו לחלוטין בשנת השמיטה', אומר הבן, ומוסיף בהתרגשות עזה: אבא לא הפקיר הפעם את המצוה, ובזכות זה השי"ת לא הפקיר אותי'.

הברכות שמעניקים שומרי השמיטה, מתקיימות

מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א טבע את המושג 'ברכה שמקבלים משומרי שמיטה', והסביר שמי שמתברך משמים בברכת 'וציוותי את ברכתי', יכול ומורשה להעביר את הברכה גם לאחרים.

בחודש סיון תשע"ה, בעיצומה של שנת השמיטה, יצאו כיתות ד' של ביה"ס 'משכנות תמר' באחוזת ברכפלד, לטיול, וביקרו אצל חקלאי שומר שמיטה, דורון טוויג במושב עזריה. חקלאי זה התמסר לשנת השמיטה בצורה בלתי-רגילה, ולהלן נפרט בקצרה עד היכן הגיעה ההתמסרות הזו.

המורות שהיו בסיוור ניגשו אל אשת - החקלאי וביקשו שתתפלל ותברך שתי מורות בצוות בית הספר, אשר לכל אחת מהן יש רק ילד אחד (אצל מורה אחת, הילד - היחיד הגיע כבר לגיל 15, ואצל השנייה הוא בן 5). הן תיארו בפני אשתו של החקלאי את צערן ויסוריהן של המורות הללו, על שאינן זוכות לילדים נוספים.

האשה הבטיחה שתתפלל, וקיימה את דבריה. והנה, 9 חודשים

לאחר מכן, בערב שבת קודש פרשת 'ויקהל-שקלים', זכו שתי המורות להכניס את בניהן שנולדו להן למזל טוב, בבריתו של אברהם אבינו!!!
הדבר היה בבחינת הבלתי-יאמן, שתי המורות זכו ללדת באותו יום, לאחר שאשת - החקלאי בירכה אותן. מה רבו מעשיך ה'!!! - וציוותי את ברכתי, כפשוטו.
היתה זו עוד ברכה של חקלאי שהתקיימה, וכפי שאמר מרן הגר"ח קניבסקי שכדאי לקבל ברכה מאנשים אלה שמסרו את נפשם על שמירת השמיטה, ועשו הכל למענה.

ההתלבטות היתה קשה מנשוא

סיפורו של דורון טוויג ממושב 'עזריה' ליד רמלה, היה באמת מיוחד במינו. אך כפסע היה שהוא לא ישמור שמיטה, חלילה: בעצם, גם אחרי ראש השנה של השמיטה הוא עדיין לא החליט. היו אלו כמה אברכים שפגשו בו באקראי בכרם-הענבים, והאיצו בו להעמיס על עצמו את עול השמיטה, כמו גם רעייתו שעמדה מן הצד ודרבנה את בעלה לקבל את ההחלטה הנכונה.

ההתלבטות היתה קשה מנשוא בשל היותו אחד החקלאים הגדולים המעבד מאות דונמים, ובעיקר - בגלל היותו ספק-הבית של חברת-ענק הרוכשת ממנו חצילים בשווי מיליוני שקלים בשנה. לבסוף, כשהחליט וחתם על טופס ההתחייבות ל'קרן השביעית', הלך עד הסוף, והמית 25,000 שתילים יקרים ששתל בחממות החדשות שלו, בהשקעת-עתק, למרות שמצד ההלכה לא היה מחויב לעשות זאת. במקרה זה באה יראת-שמים האמיתית של דורון לידי ביטוי עז-רושם. הוא הביע את החשש שמא יהיו אנשים שידעו שקיבל עליו שביעית, והנה ימצאו לפתע בחממותיו חצילים שנזרעו לאחר ראש השנה...

'ואולי יקרה המקרה ואנשים שיגיעו לחממות יאכלו את החצילים שלי, ואז אחשב כמחטיאים', אמר דורון בנימה של דאגה אמיתית. בני-שיחו מ'קרן השביעית' ניסו להרגיעו. הימים ההם, של אחרי ראש השנה תשע"ה, היו חמים מאוד, 'ולכן אם אינך משקה את השתילים, הם יתייבשו ויבלו מאליהם'. דורון סבר וקיבל. אבל הש"ת רצה אחרת.
עבר שבוע, והזרעים לא רק שלא התייבשו, אלא צמחו וגדלו. בחממות היה חום אדיר שכזה, שהגיע למינימום 50 מעלות צלסיוס, עד שהאדמה מסביב התבקעה, אבל לפתע נראו עלי - חצילים יוצאים ופורחים בחממותיו של מי שקיבל על עצמו את שמירת השמיטה...

החקלאי קם בבוקר ונושם את רגבי הקרקע

והנה עוד שבוע, ועוד שבוע, ולמרות שהעלים אינם מקבלים השקיה, הם גדלים ומתפתחים. 'היתה זו תופעה על-טבעית', אומר טוויג, ומוסיף בתוך כדי דיבור 'היום אני יודע שזה נעשה כדי להעמידני בנסיון קשה-קשה, ולבחון אם אוכל לעמוד בו'.
כששאלנו אותו 'לאיזה נסיון קשה הינך מתכוון', מחיך טוויג ומשיב:

עכשיו אני יודע שאינך חקלאי, ואין לי נשמה של חקלאי... ומסביר: כשראינו שעלי - החצילים אינם קמלים מאליהם, הבנו שהדרך היחידה להוצאתם מן העולם יהיה על ידי הזרמת חומר רעיל, הנהפך לגז, על הזרעים.

עיניו של דורון מתחילות לדמוע, ואנחנו עדיין לא מבינים אל-נכון על מה ולמה הוא מתרגש כל-כך...

אבל ההסבר הוא פשוט מאוד. כל חקלאי רואה בזרעים ובצומח את כל חייו. כשהם פורחים, הוא פורח. כשהם נובלים, הוא מרגיש לא טוב. זה הוא כידוע אחד הקשיים העיקריים בקבלת עול השמיטה, כשהחקלאי מצוה להתנתק מן האדמה וריח הניחוחות שלה, מה עוד שהחקלאים-השכנים, שלא זכו לקבל עליהם את השמיטה, מהפכים וחורשים באדמה, והריחות נישאים למרחוק.

בנשימת-אפו האחרונה

החקלאי קם בבוקר ונושם את רגבי הקרקע, וחושק מאוד לגשת לאדמה. מי שאינו נמנה על אוכלוסיית החקלאים, לעולם לא יכול להרגיש זאת.

עוצמת התאוה לעבודת האדמה מקבילה למצב שבו אדם שצם כמה ימים רואה אוכל שריחו נודף למרחקים, ולא נותנים לו לטעום ממנו, מטעים דורון בדבריו.

עכשיו תבין, הוא אומר, לאיזה מצב נקלעת. לא רק שלא יכולתי לעבוד באדמה, ולזרוע, אלא נאלצתי לקחת את הזרעים הללו שזרעתי במו ידי, ולהמית אותם.

'במידה מסוימת זה כמו להמית את הילדים שלך', הוא אומר. 'אתה חושב ומהרהר כל העת בצערם של הזרעים שלא נתת להם לשתות ולו טיפה אחת, וגרמת להם לצמאון נורא, ועכשיו אתה בא ובמו - ידיך מטיל עליהם ארס, הגורם להם לנבול ה בתוך שעות ספורות. אין לך צער ויסורים גדולים מזה עבור חקלאי'.

הדיאלוג הזה, היוצא מעמקי ליבו של בן-שיחנו, מסתיים בהקבלה לאדם שתועה במדבר, ומשווע לטיפת מים, והנה סוף סוף הוא פוגש מאן-דהו, ובנשימת-אפו האחרונה הוא מתחנן אליו, בעיניים דומעות, שייתן לו לשתות. והלה, במקום מים, נותן לו גז. 'זה בדיוק מה שעשיתי לשתילים שלי. הזרמתי להם גז שהמית אותם', הוא בוכה בפנינו.

ולמרות כל הקושי שבדבר, לקח דורון טוויג את הרעל ושפך על זרעיו ושתליו, ובתוך שעות קמלו כל עלי-החצילים ולא נשאר מהם מאומה. רק לאחר מכן - - כאשר ראה את הכל מופקר ומושבת-נחה דעתו.

'מה קרה לך?' - שאלו הפועלים

הוא נזכר, בחיך, שכאשר הורה לעובדים הזרים שלו לבצע את הפעולה, הם הסתכלו עליו כעל מי שיצא מדעתו... זה שבסוכות אני יוצא מהבית ומתגורר בסוכה - הם כבר קלטו: כמו גם את העובדה שבמשך שבעה ימים לא מכניסים היהודים לפיהם חמץ, או שאינם עובדים יום אחד בשבוע: אבל להרוג את הזרעים היקרים, ולהרוס

בוא נראה מה יקרה: התינוק בוכה, והאם מכינה לו דייסה. מחממת את החלב, בוחשת את האבקה, ושומעת קול חבטה ויללה. הילדה נפלה, אולי נפצעה. רצה לראות, הרגיעה וחזרה. הדייסה נשארה לרגע מגולה, יש לשפכה ולהכין מחדש. "חומרות תחמיר על עצמך. אבל אתה הרי תלך ללמוד, ואת החומרה תשאיר לאישה. לא אתן לך הסכמה!"...

מרן הגראי"ל שטיינמן זצוק"ל, על חומרות והתחשבות באשה

"יחי אָחיך עַמְךָ" (ויקרא כ"ה, ל"ה)

הגאון רבי אי"ש יוז'ק שליט"א, שאל את רבינו איך נותנים לילדים בשבת עוף עם עצמות, הם עלולים להיכשל חלילה באיסור 'בורר'.
אולי עדיף להגיש להם עוף בלי עצמות?
שאל רבינו: "איפה יש עוף בלי עצמות?"
ענה: "כינו מערב שבת, יוציאו את העצמות".
הביט בו: "מי יוציא את העצמות, אתה תוציא?"
אמר: "האמא תוציא".
הפטיר רבינו: "וכי אין לה די עבודה בערב שבת, שאתה רוצה להוסיף לה עבודה?"
אמר: "היא העלתה את השאלה, היא מעוניינת לעשות את הדבר הטוב ביותר!".

בשלו, אינו רוצה. ברך רבינו, ואכל בעצמו.
מה שהנכד לא ידע, שעד אז לא אכל רבינו בננה. כידוע, שיח הבננות צומח מחדש בכל שנה, אבל שורשיו נשארים בארץ. אמנם בשולחן ערוך (אורח חיים רג, ג) נפסק שברכתו "בורא פרי האדמה", אך לדעת התוספות ברכתו "בורא פרי העץ", ואף בדעת השולחן ערוך יש שכתבו שברכתו "האדמה" מדין ספק (הגר"ז, ומאמר מרדכי), ויתכן שיש אף לחשוש לערלה. ומכל מקום, הכרעת ה'משנה ברורה' והחזון איש שברכתו "האדמה" בוודאות. ורבינו, כדרכו, חשש לעצמו אף לדעות יחידות, ונמנע מאכילת בננה.
אבל אם יש, ולו ספק, שמא הרבנית תצטער, ולא צער נורא חלילה, אלא יתכרכמו פניה, אם יש חשש לכך, עבר על גדרו, ואכל!

הפרשת חלה

אשת אברך ממקורבי רבינו, בקשה מהרבנית ע"ה שתשאל, מה עליה לקבל על עצמה כדי שבעלה יגדל ויהיה תלמיד חכם. הרבנית פנתה לשאול וחזרה כעבור רגע. ואמרה: "הרב אמר דבר קשה מאוד! יהיה עליך לומר 'בלי נדר' כל פעם! אני לא יכולה לעשות זאת..."

רוחה קצרה: "מה אמר?"

שתלושי בכל ערב שבת עיסה, שתתחייב בהפרשת חלה בברכה!"

ענה: "יש לה מספיק עבודה ביום שיש, אין להכביד עליה!"
וסיפר שהגיע אליו אברך, וביקש הסכמה לקונטרס הקורא להחזיר עטרה ליושנה, ולהקפיד על גילוי משקים. השולחן ערוך (יורה דעה קטז, א) מתיר, והגר"א אוסר. השיג הסכמה ממרנן הגרי"ש אלישיב זצ"ל, ויבדל לחיים טובים וארוכים הגר"ח קניבסקי שליט"א. הודיעו הגראי"ל שלא יצטרף להסכמתם. נשאל מדוע.
אמר: "בוא נראה מה יקרה למי שמקפיד על גילוי [ורבינו הקפיד בזה!]: התינוק בוכה, והאם מכינה לו דייסה. מחממת את החלב, בוחשת את האבקה, ושומעת קול חבטה ויללה. הילדה נפלה, אולי נפצעה. רצה לראות, הרגיעה וחזרה. הדייסה נשארה לרגע מגולה, יש לשפכה ולהכין מחדש".

אמר המחבר: "אבל זו חומרה ראויה!"

ענהו רבינו: "חומרות תחמיר על עצמך. אבל אתה הרי תלך ללמוד, ואת החומרה תשאיר לאישה. לא אתן לך הסכמה!"...

עוד מענין זה: הרבנית קנתה בננות. השאירה במטבח על השיש כדי שרבינו יעשרן, ופנתה לנוח. רבינו קטע ראש בננה, "יותר מאחד ממאה", ועשר. פנה לנכדו ואמר: "תאכל את שארית הבננה". הנכד סרב. איך אומרים: 'לא בא לו'. נמק רבינו: "בננה שלא אוכלים, משחירה. סבתא תקום ותראה שהבננה השחירה, ידאב ליבה. איני רוצה שתצטער. לזרוק, זה 'בל תשחית'. תאכל, בבקשה". והנכד

חזר היהודי לביתו בשעה 1:30 בלילה בסמוך לביהמ"ד הגדול ד'סאטמאר ומצא בסמוך לו אברך ישוב על ספסל כשראשו מוטה כלפי מעלה ובוהה בשמיים... מתחילה חשב שלא לתת דרור ליצר סקרנותו לבדוק מה מעשיו של האברך במקום שומם באישון ליל, אבל סב על עקביו ומיהר לרדת ושאל את האברך, מ'קען דיר עפעס העלפען (אפשר לעזור למע"כ)...

הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א על האמונה וההשגחה הפרטית

"וַיֵּרֶאֶת מַאֲלָקִיךָ" (ויקרא כ"ז, י"ח)

מיד ניסיתי לעשות כמה פעולות להחזיר נשימתי בקרבי ולא עלה יפה בידי, עד שמיהרתי לצאת החוצה לאויר העולם וגם לא הועיל, ובעוברי ליד הספסל כמעט נפלתי שדוד עליו, עד שכעבור מספר רגעים עברת כאן והצללת אותי. ונגלה לפניכם כמה סיבב הקב"ה להציל נפש אחת מישראל, שהאשה לא הרגישה בטוב, וגם נקבע לה תור באיחור של שעתיים ומחצה (מה שבד"כ נותנים עד חצי שעה) וחזר באותו רגע ממש שהוצרך לו האברך מבני ברק- לא רגע לפני ולא לאחריו, ועל הכל שהרופא מסר בידי כל העוזר לסדר נשימותיו שלא לצורך כלל, רק לצורך האברך האורח.

הרה"ק מהר"י מבעלזא ז"ע (בספרו, תחילת פרשת בא) דקדק בלשון הכתוב (שמות יב) 'ולמען תספר באזני בנך ובן בנך את אשר התעללתי במצרים ואת אותתי אשר שמתי בם וידעתם כי אני ה' ש, שלכאורה היה צריך לומר 'וידעו כי אני ה', שהרי המדובר הוא על 'אזני בנך ובן בנך', שהם ידעו את יד ה' וגבורתו, אלא ביאורו, וז"ל, דכאשר אדם רוצה להשריש בלב חברו דבר אמונה או שרוצה להוכיחו צריך מקודם הוא בעצמו להאמין באותו הדבר באמונה שלימה ולקשט את עצמו תחילה ואז יהיו דבריו 'יוצאים מן הלב' ונכנסים אל הלב, אבל אם לא יחזק בתוך עצמו את האמונה, לא יוכל להשפיע אותה לאחר. וזהו פירוש הפסוק, ולמען תספר באזני בנך

שמעתי מבעל המעשה, איש יהודי ת"ח מופלג וירא"ש מרבים, היושב בעי"ת לאנדאן יצ"ו, ביום ה' פרשת תזריע תשע"ט החלו בני ביתו לחוש שלא בטוב, כשהיא משתעלת שיעולים חזקים וקשים. מיד פנתה אל הרופא, שבדק את הריאות וגילה את אונה שהריאות בריאים ושלמים, אלא שהיא סובלת מדלקת בדרכי הנשימה, ושלחה לביתה כשהוא מורה לה לבלוע בכל יום איזה כדורים, והי מקץ יומיים - ביום ראשון פרשת מצורע החלה האשה להרגיש ברע, כשיסורים קשים תוקפים אותה, בלית ברירה התקשרו למוקד רפואי דחוף (היות ויום ראשון בשבת שובתים שם הרופאים מעבודתם) ואחר דין ודברים, ובירורים שונים נקבע לה תור לחזות את פני הרופא בשעה 12:30 בלילה (חידוש כשלעצמו, הואיל ובד"כ הם נותנים תור עד חצי שעה הקרובה, וכאן נתנו לה באיחור של שעתיים ומחצה) ובבואם לפני הרופא, בדקה הרופא ואמר שאינו רואה מאומה, אבל ליתר בטחון הוא מעניק להם כלי מיוחד בו נמצא נוזל מיוחד להזריקו לתוך הקנה והוא מרחיב את דרכי הנשימה ומקל על הנשימה (כעין 'משאף'), ולעת הצורך ישתמשו בו... משם חזר היהודי הביתה ובעוברו בשעה 1:30 בלילה בסמוך לביהמ"ד הגדול ד'סאטמאר מצא בסמוך לו (במקום דשא ועשבים) יושב אברך על ספסל כשראשו מוטה כלפי מעלה ובוהה בשמיים... מתחילה חשב שלא לתת דרור ליצר סקרנותו לבדוק מה מעשיו של האברך במקום שומם באישון ליל, אבל מיד סב על עקביו ונסע ברכבו למקום הדשא, מיהר לרדת ושאל את האברך, מ'קען דיר עפעס העלפען (אפשר לעזור למע"כ)... ענה האברך בקול ענות חלושה, אהה. כנשמע בתוך קולו שאך בקושי הוא נושם את נשימותיו, והיה נראה כי אך כפסע בינו ובין העליה לשיבה של מעלה, מיד נזכר האיש שברכבו מוכן אותו כלי המיקל על הנשימה, נטל הכלי והזריק בפי האברך ותוך שניות ספורות חזר לנשום תמידין כסדרן, ותשב רוחו אליו, והאברך הודה למיטיבו כי קיים בו 'מחיה מתים' כפשוטו ממש (לאחמ"כ הזעיקו את אנשי ההצלה וטיפלו בו כפי הראוי לו), כשהוא מספר 'היום יצאתי מביתי שבבני ברק ו'היום באתי הנה, ומששכבתי לישון הרגשתי כי נשימתי נאבדה ממני,

ה'חזון איש' הביט על העץ, ואמר בהתרגשות: "הא! א גוטען שבת בוימעאלע!" ["שבת שלום לך עץ!"], ואילו הרב מפוניבז' גחן על הקרקע ונשקה בחום ואהבה: "הא! א גוטען שבת ערד!". ["שבת שלום לך אדמה!"]

מאוצרותיו הנפלאים של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

"ובשנה השביעית שבת שבתון יהיה לארץ" (ויקרא כ"ה, ב-ד)

ודקדוקיה. בין שלל פעולותיו היה נוסע למקומות מרוחקים בארץ כדי לחזק את ידי החקלאים, גיבורי הכח, שומרי שביעית. אחד מגדולי הדור המליץ ברבות הימים: "אלמלא ה'חזון איש' נשתכחה תורת המצוות התלויות בארץ בכלל, ותורת השביעית בפרט".

בשנת תש"ה הדרים ה'חזון איש' לקיבוץ 'חפץ חיים', שם היו מספר חקלאים שהקפידו על מצות שמיטה, והוא ראה צורך לחזק את רוחם. לנסיעה זו הצטרף גם מרן הרב מפוניבז' זצ"ל.

כאשר עמדו גדולי ישראל מול השדות הגדולות המושבתות, רחב ליבם משמחת המצוה, וחיוך רחב הוצק בשפתותיהם. ה'חזון איש' הביט על העץ ואמר בהתרגשות: "הא! א גוטען שבת בוימעאלע!" ["שבת שלום לך עץ!"], ואילו הרב מפוניבז' גחן על הקרקע ונשקה בחום ואהבה: "הא! א גוטען שבת אראד!". ["שבת שלום לך אדמה!"]. במושכל ראשון היה ניתן להסביר כי עשו כן מחמת חביבות המצוה. אך יתכן לפי הסברו של רבי ברוך בער - שטען כי המנעול עצמו מכריז שבת - כי גדולי ישראל ראו באדמה המושבתת כמי שזועקת קבל עם ועולם אמונה בבורא עולם! האדמה עצמה מכריזה מאליה כי האדמה שייכת לו יתברך!

בשנת השמיטה האדמה מכריזה בקול גדול, כי גם מערכת פרנסתו הרגילה של האדם הנראית בעיני בשר כי היא תלויה בהשתדלות, אין זה אלא מתנת שמים. יש בעלים לבריאה והוא הקובע את רמת

בקיץ תרפ"ח נסע בעל ה'ברכת שמואל', מרן הגאון רבי ברוך בער ליבוביץ זצ"ל, למסע גיוס כספים באמריקה, עבור ישיבתו, ישיבת קמניץ בליטא, שנקלעה למצב כלכלי קשה. מכורח הנסיבות השתהה שם רבי ברוך בער למעלה משנה וחצי, וניצל את ההזדמנות כדי להפיח בה רוח של אמונה ויהדות ולחזק את שמירת התורה והמצוות.

היהודים התמודדו באותה תקופה עם נסיון קשה בשמירת השבת. אדם שהצהיר שאינו עובד בשבת אפסו סיכוייו למצוא מקום עבודה. גם בעלי החנויות התקשו לסגור את חנותם בשבת, מכיון שהתושבים הגויים ערכו את קניותיהם בעיקר בשבת, שנחשב אצלם כיום בילוי, ומרבית הרווחים נכנסו בו ביום.

רבי ברוך בער היה מקהיל קהילות ברבים ומדבר ומזרו על חשיבות השבת ורוממותה, ועל גודל השכר שמצפה לאלו השומרים אותה כראוי, למרות הקשיים והנסיגנות, ולפום צערא אגרא. דבריו נשאו פרי, ובמקומות רבים החלו בעלי החנויות לסגור את שעריהם בשבת.

מסופר, כי באחת השבתות עבר סמוך לחנות יהודית הנעולה על מנעול ובריה, ורצה לחזק את בעל החנות, לטעת בו רגשות אושר וזכיה על החלטתו האמיצה. מה עשה? ניגש למנעול, נישקו בחיבה, ואמר בהתפעלות:

"הא! מנעול זה מכריז כי שבת היום! מנעול זה מכריז כי השם הוא האלוקים ואנחנו עם ישראל עבדיו השומרים את תורתו ומקיימים את מצוותיו!".

[הגאון הצדיק רבי אליהו לופיאן זצ"ל סיפר להגאון הצדיק רבי גדליה אייזמן זצ"ל את הסיפור בנוסח מעט שונה אך עיקרו שווה; רבי ברוך בער אמר לבעל החנות שסגר בשבת כך: "כשתסגור את החנות שים אוזנך על המנעול ותשמע איך שהוא אומר 'השם הוא האלוקים!'"].

עובדה מופלאה זו, מעניקה לנו הסבר מצויין למקרה אחר, שאירע שנים רבות לאחר מכן:

כידוע, מיום שעלה מרן ה'חזון איש' זצ"ל לארץ ישראל, הוא השקיע כוחות מרובים להעמיד את המצוות התלויות בארץ על תילן, ופעל גדולות ונצורות כדי שישמרו את מצות השמיטה ככל הידוריה

ניסי השמיטה בקוממיות

אף על פי שבזמננו מצות השמיטה הינה רק מדרבנן, עדיין נקטו גדולי הדור בפשיטות, ובראשם מרן ה'חזון איש' זצ"ל, כי קיימת במלוא תוקפה ועוצמתה הבטחת התורה: "וציויתי את ברכתי", ומי ששומר שמיטה כהלכתה, מבלי להסתמך על היתרים מפוקפקים, יכול לראות ברכה וישועה מעל דרך הטבע.

אולם בספרו על שביעית (סימן יח ס"ק ג) מסיק ה'חזון איש', כי יתכן ותקופת הבטחה זו, ופעמים שהיחיד לוקה בשביל חברו, גם אם הוא ראוי לברכה מצד עצמו, ולכן אין הבטחה זו נאמרה אלא לכל ישראל ככלל ולא לאיש הפרטי.

ואכן ישנן עובדות מפעימות על ברכת השם שראו כלל ישראל בחוש בזכות מצות השמיטה; אולם נדמה כי הסיפור המיוחד מכולם, הוא הנס הפלאי שהתרחש במושב קוממיות לפני כשבעים שנה, נס שהרעיש עולם ומלואו וקידש שם שמים אצל הקרובים והרחוקים: בשנת השמיטה תשי"ט לא היו עדיין חקלאים רבים שנמנו על שומרי שביעית, כנראה עדיין לא היתה מודעות מספקת בקרב העם שבשדות לחומרת המצוה, ורום ערכה וחשיבותה. אולם יוצאים מן הכלל היו חקלאי מושב קוממיות, אשר למרות הקשיים והנסיגנות הרבים, כולם שמרו שביעית כדן.

עזיבת השדות בשנת השמיטה בשנים ההם, היתה עזיבת מקור פרנסה למשך שנה שלימה, ולמרות כן לא תרו אחר היתרים שונים, דוגמת ה'היתר המכירה' השנוי במחלוקת הפוסקים, היתר בהשתמשו רבים מהישובים הסמוכים, אלא מילאו אחר הוראות המרא דאתרא הגאון הצדיק רבי בנימין מנדלסון זצ"ל, וביצעו רק את העבודות המותרות בשביעית. בשאר הזמן התכנסו בבית המדרש של המושב ועסקו בתורה, כלשונו של הספורנו בתחילת הפרשה: "שתהיה כל השנה בטלה מעבודת האדמה מוכנת לעבודתו". הם עזבו את עבודת השדה ופינו את עצמם להיות מוכנים לעבודת שמים.

כבר בקיץ של השנה השישית זרעו החקלאים בצורה מחושבת מיני מספוא שיספיקו לצרכי בעלי החיים הרבים שגידלו במושב, ובהוראת הרב הם הותירו את הזרעים באדמה גם בחודשיים הראשונים של שנת השמיטה, בהסתמך על דעת הרמב"ן הסבור כי מותר לקצור בשביעית זרעים שנזרעו ברובם בשנה הקודמת ובלבד שיאכלו בקדושת שביעית, וכך נהגו מלפנים בארץ ישראל.

והנה באותה שנה היתה אחת ההתקפות הגדולות של להקות החגבים הנוודים, שהתמקדו בישובי מערב הנגב, וקוממיות ביניהם. הם פשטו בהמוניהם על המושבים וגרמו נזקים עצומים. כדרכם הם דלגו מאזור אחד למשנהו בבטחה, התנפלו על השדות, כרסמו את כל הזרעים, הירקות והעלים, ובתוך שעות בודדות חיסלו הכל.

אט אט התקרר הארבה גם לישוב קוממיות. החקלאים באו בחרדה אל המרא דאתרא הרב מנדלסון, והודיעו לו על הסכנה שמרחת על כל הזרעים שזרעו לבהמותיהם בערב שנת השמיטה. הרב

מנדלסון השיב להם בבטחה וברוגע: "אל תיראו התיצבו וראו את ישועת ה' אשר יעשה לכם היום. בזכות מצות השמיטה שהינכם מקיימים השנה במסירות נפש, לא יאונה לכם כל נזק".

כדבריו כן היה. חלף זמן מה, וענן הארבה הגדול שהשחיר את שמי האיזור בדרכו לקוממיות, עצר בגבולות המושב, הפנה עורף ושב לאחוריו מבלי להזיק מאומה ומבלי להשאיר עקבות. לא נמצא ארבה אחד בכל תחומם.

היה זה נס ופלא גלוי, לו היו עדים מרבית תושבי המושב! ימים אחדים לאחר שהתרחש הנס, נכנס הרב מנדלסון לבית רבן של ישראל, מרן הרב מבריסק הגר"י הלוי סולוביצ'יק זצ"ל, לספר לו בהתרגשות את אשר אירע.

הרב מבריסק נרעש למשמע הדברים, וביקש להביא את ספר חידושי הרמב"ן על חומש שמות. הוא דפדף לפרשת בא, שם העתיק הרמב"ן את דברי רבינו חננאל על הפסוק: "וַיַּעַל הָאֲרֶבֶה עַל כָּל אֶרֶץ מִצְרָיִם וַיָּנַח כָּל גְּבוּל מִצְרָיִם כְּבָד מְאֹד לִפְנֵי לֵא הָיָה כֵן אֲרֶבֶה פְּמֹהוּ וְאֶחָרָיו לֹא יִהְיֶה כֵן" (י, יד). זה לשונו:

"...וכתב רבינו חננאל בפירוש התורה שלו, כי מעת עתירת משה רבינו ועד עכשיו אין ארבה מפסיד בכל מצרים, ואם יפול בארץ ישראל ויבוא ויכנס בגבול מצרים אינו אוכל מכל יבול הארץ כלום עד עכשיו, ואומרים כי זה כבר ידוע הוא לכל... ועל זה נאמר בתהילים שיחו בכל נפלאותיו".

הרב מבריסק הדגיש בפני הרב מנדלסון את סיום הדברים שכתב הרמב"ן בשם רבינו חננאל: "על זה נאמר שיחו בכל נפלאותיו!". הנה מפורש כתוב כאן, כי ניסים ונפלאות שמתרחשים עם הארבה יש חיוב ומצוה מיוחדים להשיח בהם ולפרסמם.

כמצווה ועושה, פרסם הרב מנדלסון את הדברים בעיתונות הכללית בכל הריכוזים היהודיים, ונתקדש שם שמים על ידו.

לפני שנים אחדות מצאתי בבית אבי מורי שליט"א גזיר עיתון 'דגלנו', בטאונה המיתולוגי של תנועת צא"י בעבר, הנושא את תאריך חודש אדר תשי"ט, שם מתואר בצורה חיה ואוטנטית את פרטי השתלשלות הנס כפי ששמע הכתב מעדי שמיעה וראיה שחוו בעצמם את המקרה. נדמה כי למרות כפילות הדברים נשנה עליהם כאן, בשל המתיקות המיוחדות לשמוע את הפרטים בדיקום. כך נכתב שם:

"השתא, חורף שנת השמיטה, אירעה תופעת פלא מדהימה המחייבת אותנו לקיים את מצות 'שיחו בכל נפלאותיו', ולתת לה את הפרסום הראוי וההבלטה הנכונה. מאורע זה שהגיע אף לאוזני מרן גאב"ד בריסק [שליט"א], שימש אצלו נושא זה להתעניינות ושיחה במשך שעה ארוכה.

מעשה שהיה כך היה: בצהרי יום ו', ערב שבת קודש, הופיע בבהלה בבית המרא דאתרא בקוממיות שליט"א [רבי בנימין מנדלסון זצ"ל], אחד מאנשי המושב ובפיו בשורה מרה - להקות ארבה משוטטות בשמי הסביבה, ומהוות סכנה חמורה לדשאים הצומחים בשדות,

בתחילה הביט בי האיש במבט מופתע, הוא לא הבין מהיכן 'נפלה עליו' הבקשה, אולם הסברתי לו מיד לפי תומי שזו קבלה שקיבלתי על עצמי בעקבות תביעה שקרית גדולה שהגישו נגדי, ומתוך הזדהות הוא הסכים מיד

סיפור מיוחד על נפלאות דרכי ההשגחה העליונה

“וְאֵת מְשֻׁפְּטֵי תְּשֻׁמְרוֹ” (ויקרא כ"ה, י"ח)

תחילתו של הסיפור שלפניכם ארע לפני כשנתיים. באחר הצהריים שבו עשה את דרכו נשיא 'בני אמונים' הרב יעקב דב מרמורשטיין שליט"א מבני ברק לירושלים, כדי להשתתף בשמחת נשואי בנו של אחד מידידי.

באותה תקופה היו העבודות לחידוש כביש הגישה לירושלים בעיצומן. הדרך לירושלים היתה פקוקה לכל ארכה, והנסיעה התמשכה והתאחרה הרבה מעבר למצופה. מבט קל בשעונו הבהיר לרב מרמורשטיין כי לא יספיק להגיע לירושלים לפני השקיעה, כפי שתכנן, והוא תר בעיניו אחר השילוט שבצדי הדרך בתקווה למצוא יישוב שבו יוכל למצוא מנין לתפילת מנחה טרם השקיעה.

כאשר סוף סוף הגיע הרכב סמוך ליישוב 'מבשרת ציון', פנה הנהג ימינה אל תוככי היישוב ונסע הישר לבית הכנסת המקומי. בבית הכנסת כבר עמד המנין להתחיל, והרב מרמורשטיין והנוסעים עמו הצטרפו למתפללים לתפילת המנחה.

משהסתיימה התפילה, בטרם המשיך הרב מרמורשטיין לדרכו, עלתה בלבו המחשבה כי בוודאי לא לחינם הובילה אותו ההשגחה למקום. על כן הוא פנה אל תא המטען של הרכב, נטל כמה עלוני 'וכל מאמינים', חזר לבי הכסת והניח את העלונים על אחד השולחנות. אחר פנה לדרכו, ומבחינתו - כך הסתיים הסיפור.

רק שנתיים לאחר מכן התוודע הרב מרמורשטיין להמשכו הנפלא של הסיפור. היה זה כאשר בין מאות הפקסים הזורמים מדי חודש למשרדי 'בני אמונים', נמצא מכתב החתום על ידי יהודי תושב 'מבשרת ציון', שבו סיפר את הסיפור שאנו מביאים עתה לפניכם.

וכך כתב האיש:

"לפני כשנתיים נחשפתי לראשונה לפעילות האדירה שלכם לחיזוק עניית אמן. היה זה כאשר ביום מן הימים מצאתי על אחד השולחנות בבית הכסת עלון שעד לאותה עת טרם התוודעת לקיומו.

בין מנחה לערבית קראתי את העלון ונהנית עד מאד מהרעיונות הנפלאים שהובאו בו בהגשה רהוטה ונעימה לעין. קראתי בשקיקה את העלון מתחילתו ועד סופו. כיון שנושא התפילה תמיד היה קרוב לליבי, החלטתי להצטרף לרשימת התפוצה של העלון.

מאז ועד עצם היום הזה, בכל ערב שבת אני מדפיס לעצמי את העלון שאני מקבל, ובמהלך השבת אני מתענג על קריאתו. בכל שבוע מתפרסמת בעלון מודעה הקוראת לחיזוק עניית אמן ומפעם לפעם אף מופיעים בו מאמרים העוסקים במצוה זו. דרך מודעות ומאמרים אלו נחשפתי לעומקה ולסודותיה של מצות עניית אמן.

ככל יהודי גדלתי מילדותי על מצות עניית 'אמן', אך היא כמו 'נבלעה' בליבי בין כלל המצוות. עניתי תמיד מבלי להבין ולהתעמק, כמצוות אנשים מלומדה. אתם פתחתם לי ולבני משפחתי את העיניים, כמכריזים: "הי, עצור! אמן לפניך".

ביזכותכם הבנתי לראשונה עד כמה גדולה מעלתה של מצוה זו המצויה לרבבות בכל עת וזמן, ועובדה זו בפני עצמה ראויה היתה שתחייבני לכתוב לכם מכתב תודה מעומק לב, אלא שכפי שתקראו בהמשך, לא משום כל כתבתי את מכתבי.

כקורא ותיק של עלונכם אני קורא מפעם לפעם על סיפורים אישיים המתפרסמים בו ונוגעים למצות עניית אמן. רצוי אפוא לשתפכם בסיפור אמיתי שהתרחש עמי בעת האחרונה.

ברשותי עסק בתחום התחבורה. במסגרת עבודתי נתבעתי על ידי אחד מלקוחותי בסכום גבוה מאוד בגין נזק שנגרם לו, ולטענתו אני אשם בו. היתה זו תביעה רצינית ביותר. מה גם שהתובע הסתייע בעורך דין מהשורה הראשונה, וניתן לומר בהחלט שחששתי מאוד לעתידי הכלכלי.

ומה עושה יהודי שנמצא במצוקה? נזכר שיש בורא לעולם, פונה אליו ומבקש את עזרתו! עשיתי כך, אולם מיד עלתה במוחי המחשבה: אם אני רוצה שהקדוש ברוך הוא יתן לי, מה אתן לו אני?! החלטתי, בעקבותיכם, להתחזק בענייני אמן, וכפי שעוררתם בעלונכם כמה פעמים - להקפיד על עניית אמן בכלל, ועל אמירת ברכות השחר בחברותא בכל בוקר - בפרט, נהגתי כך במשך החדשים שהמתנתי למשפט. ההרגל כבר הפך אצלי לטבע, וקיוויתי בכל ליבי לטוב.

ביום שבו נקבע הדיון השכמתי קום. הדיון נקבע לשעה שמונה וחצי בבוקר וכדי שאוכל להתפלל ברוגע ואף לומר כמה פרקי תהילים לפני המשפט הגורלי, 'צאתי לירושלים עם אור ראשון. הגעתי לשכונה שבה שכן בית המשפט וחיפשתי אחר בית כנסת סמוך שבו אוכל להתפלל ברוגע.

כשהגעתי לבית הכנסת ראיתי שיש עוד כעשרים דקות עד תחילת התפילה. נטלתי אפוא ספר תהילים והתחלתי להתפלל מתוכו ברגש. אט אט החל בית הכנסת להתמלא, התפילה עמדה להתחיל, ואז נזכרתי בקבלה שקבלתי על עצמי. אזרתי אומץ ופניתי לאדם בעל חזות מכובדת שהתיישב בסמוך אלי ובקשתי לומר בפניו את ברכות השחר על מנת שיענה אמן אחר ברכותי. בתחילה הביט בי האיש במבט מופתע, הוא לא הבין מהיכן 'נפלה עליו' הבקשה, אולם הסברתי לו מיד לפי תומי שזו קבלה שקיבלתי על עצמי בעקבות תביעה שקרית גדולה שהגישו נגדי, ומתוך הזדהות הוא הסכים מיד.

ברכתי באזניו את הברכות והוא ענה אחרי אמן. משסיימתי הוא התנצל שהוא עצמו כבר ברך בבית. פניתי אפוא למתפלל אחר

ובקשתי ממנו לומר את הברכות באזני.

עם סיום התפילה צעדתי לאולם בית המשפט. מה רבה היתה תדהמתי כשנכנסתי לאולם המשפט והבחנתי שעל כסא השופט ישב, לא פחות ולא יותר, אותו יהודי ששעה קלה קודם לכן הקשיב לברכותי וענה אחרי אמן!

קשה לי לתאר את ההרגשה שפשטה בי באותם רגעים; מבלי לדעת מה יהיו תוצאות המשפט, חשתי ב'חיוך' גדול שנשלח אלי ממרומים. בעומק הלב כבר נשמתי לרווחה, כביכול אותנו לי ממרומים שהקבלה שקיבלתי על עצמי היתה רצויה.

עד היום אינני יודע אם השופט זיהה אותי אם לא, אולם בסופו של דיון התביעה הובררה כשקרית ואני זוכיתי באופן מלא. ייתכן מאוד שעל החלטתו של השופט השפיעה העובדה שנגשתי אליו באותו בוקר כדי לברך באזניו את הברכות, ותוך כדי כך סיפרתי לו לפי תומי כי מדובר בתביעה שקרית. אולי גם הוא ראה בכך סימן משמים... מי יודע?!

מכל מקום התעורר בי הצורך להודות לכם מעומק לב על פעילותכם הברוכה לזיכוי הרבים, ולהכיר לכם טובה על הנס שהתגלגל על ידכם. אני מקווה שבמכתב זה הבעתי מקצת מרגשות הכרת הטובה שאני חש כלפיכם. ויהי רצון שתזכו שיפוצו מעיינותיכם חוצה להגדיל תורה ולהאדירה.

בברכה ובתודה

י.ג.

מבשרת ציון

(מתוך עלון "בני אמונים", פרשת קדושים תשע"ט)

* דף היומי בבלי

* דף היומי בהלכה

* ווארט או סיפור לפרשת השבוע

* שידורים חוזרים מאירועי 'דרשו'

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' *4992 או 077-2222-666

הפועל דחף את דלת הכניסה למעלית בבנין ונפל לפיר המעלית. הוא נפגע בגבו בצורה חמורה ונשאר נכה. מרגע זה נכנס הרב ניימן לסיוט, שהסתיים כעבור 14 שנה

זכות השמיטה וגזירת מרן הגר"ח קנייבסקי שליט"א

"וְצוֹיֵתִי אֶת בְּרִכְתִּי" (ויקרא כ"ה, כ"א)

משרד העבודה והרווחה להאשים לכאורה סופית רק את אוצר בית הדין ואת ר' משה ניימן, בפסק דין המחייב אותו לשלם קנס ומאסר על תנאי. הרב ניימן לא טמן ידו בצלחת בניסיון להציל את עורו וכמובן נאלץ להוציא הוצאות כספיות ומאמצים כדי להוכיח כי הפסק הוא נגד כל היגיון. ממולו עמדו חברות הביטוח הידועות כמומחיות בשטחים הללו, להפיל תיקים על אחרים. כעבור לאחר שבע שנים שוב התחדשו הדיונים של תביעת הפיצויים, ואז בית המשפט שהתעשת מעט, שלח את הצדדים לגישור. הצדדים התדיינו במשך ארבע שנים נוספות, שבסופן חברות הביטוח סירבו בתוקף לקבל את הגישור ועד לשלב זה הסתכמו הוצאות המשפט, עורכי הדין, הקנסות והנלווה בעשרות אלפי שקלים להרב ניימן וכמובן שעות רבות של עגמת נפש.

לאחר ארבע עשרה שנים מאוחר יותר, בפרוס שנת השמיטה תשע"ה, חזרו שוב הדיונים בבית המשפט בתביעת הפיצויים. בתאריך יום שלישי י"ז חשוון תשע"ה במוצש"ק פרשת וירא, נכנס הרב משה ניימן למרן הגאון רבי חיים קנייבסקי שליט"א וביקש ברכה. מרן שליט"א מכיר היטב את ישרותו בכלל ותום ליבו בקיום מצוות השמיטה כראוי בשלמות ללא קולות והיתרים. למערכת מוסף שבת קודש נמסרה ההקלטה של השאלה קמיה מרן הגר"ח. אלו היו דברי הרב ניימן: לפני שתי שמיטות באוצר בית דין של רבי ניסים קרליץ שליט"א נפל גוי למעלית ונפצע, ויש משפט שמתנהל כבר ארבע עשרה שנה. והם האשימו אותי ורוצים הרבה כסף ואני לא אשם בכך מאומה ואין לי כסף לשלם

כמידי שמיטה, הקים מרן הגאון רבי ניסים קרליץ שליט"א, אוצר בית דין לחלוקת פירות הקדושים בקדושת שביעית לטובת הציבור, כך היה גם לפני שנה בשנת השמיטה תשס"א הקים מרן הגאב"ד הקים את אוצר בית דין, כאשר ניהול אוצר בית הדין הופקד בידיו האמונות של בנו הרב שמואל קרליץ שליט"א ובס"ד חולקו ע"י אוצר בית דין מאות טונות של פירות הקדושים בקדושת שביעית בהצלחה מרובה. לצורך חלוקת האתרוגים מיונם ואריזתם שכר אוצר בית דין מחסן ברח' השומר בב"ב. כיוון שרגישותם של האתרוגים רבה ויש צורך בוידע רב, ביקשו רבני אוצר בית דין מהרב משה ניימן שליט"א שידוע כמגדל אתרוגים מומחה, ובשנות השמיטה מקפיד להפקיר את פרדסיו, שיבוא להנחות את עובדי האוצר בית הדין בטיפול באתרוגים. הרב ניימן נענה וקיבל עליו את התפקיד. במוצאי ראש השנה, כאשר החלו להוציא פרותי לחלוקה העסיקו פועל רומני, לאחר כשלוש שעות עבודה ביום הראשון לעבודתו, הפועל דחף את דלת הכניסה למעלית בבנין ונפל לפיר המעלית. הוא נפגע בגבו בצורה חמורה ונשאר נכה.

מרגע זה נכנס הרב ניימן לסיוט, שהסתיים כעבור 14 שנה. תחילת הסיפור, הוא חקירות המשטרה, מי גרם לנפילת הרומני. חיפשו אשמים, אחר כך חקירות משרד העבודה והרווחה וכך סיכום החקירות היה, כי הייתה איזו שהיא רשלנות מסוימת מצד חברת המעליות וכן רשלנות מצד קבלני הבניין שלא בנו את המעלית בתקן' המושלם ביותר, כמו וכן נגד אוצר בית דין. לחברת המעליות ולקבלני הבנין, הייתה חברת ביטוח שהסכימה לשלם את הכספי הפיצויים בסכום ענק שהגיש עו"ד של העובד, אבל חברת הביטוח של אוצר בית הדין, לא הייתה מסודרת על כל פרטיה ודקדוקיה ולכן חברת הביטוח ניסתה לברוח מאחריות וביקשה להערים את מליון השקלים על אוצר בית הדין. מאותו רגע החלו דיונים משפטיים לחייב את אוצר ב"ד ובעיקר את מי שהיה הממונה אישית באותה שעה במקום, הלא הוא הרב ניימן שליט"א. חברות הביטוח האחרות של הקבלנים ושל חברת המעליות הצטרפו יחד לגולל את כל התיק על אוצר בית הדין ובעיקר על הרב ניימן שליט"א, האיש ישר הדרך, שבית הדין מצא לנכון להעמיד במקום.

מדוע בנוסה של ברכת המוציא אומרים "המוציא לחם" - הרי הקב"ה אינו מוציא לחם מן הארץ, רק מוציא חיטים?

בספר "תולדות יצחק" עה"ת (לרבי יצחק קארו זצ"ל דודו של מרן הבית יוסף) מבאר שכל ענין השמיטה היא דוגמת ימות המשיח, שלא יצטרכו לחרוש ולזרוע, שהארץ מעצמה תוציא לחם גמור, ולכן מי שאינו שובת בשמיטה מכחיש את ביאת המשיח, ועי"ש עוד שמרחיב בזה.

ומביא את הגמ' בשבת (ל): שבימות המשיח עתידה ארץ ישראל להוציא לחם ממש בלי טורח של חרישה וזריעה, ומבאר לפי"ז את הלשון "המוציא לחם מן הארץ", שיש להקשות שהרי הקב"ה אינו מוציא לחם אפוי מן הארץ.

אלא הכוונה שתקנו כך, בעבור שעיקר חיותינו היא לימות המשיח, וחי העולם הזה הוא הבל, ולכן תקנו בנוסה הברכה "המוציא לחם מן הארץ", לרמז לזמן המשיח שיוציא הקב"ה לחם ממש מן הארץ.

והנה בגמ' ברכות (לח.) נחלקו תנאים אם מברכים "המוציא לחם" או "מוציא לחם", ונפסקה הלכה לומר "המוציא לחם", וכ"פ השו"ע (או"ח קסז,ב).

ובהגהות "עטרת זקנים" שם, כתב לבאר נוסח "המוציא" שהוא לשון עתיד, ע"פ מה שכתב ב"תולדות יצחק" הנ"ל שזה בא לרמז שלעתיד בימות

המשיח, יוציא הקב"ה את הלחם ממש מן הארץ. ומצאתי שכתב כן כבר רבנו בחיי ב"כד הקמח" (ערך ברכה): "שהמוציא משמש גם בל' עתיד כדכתיב (תהלים קד, יד) "להוציא לחם מן הארץ", ויהיה רמז לעתיד באמרם ז"ל: עתידה ארץ ישראל שתוציא גלוסקאות וכלי מילת.

אולם בפיה"מ להרמב"ם (סנהדרין פ"י ד"ה ועתה) כתב שאין הכוונה כפשוטו שלעת"ל ארץ ישראל תוציא לחם, אלא הפי' שבאותם הימים יהיה נקל מאד על בני אדם למצוא מחייתם עד שבעמל מעט שיעמול אדם יגיע לתועלת גדול, וזהו שאמרו "עתידה ארץ ישראל להוציא גלוסקאות וכלי מילת".

ע"פ מה קבעו המקובלים ששנת ה' אלפים ת"ח היתה זמן מסוגל לביאת המשיח?

"בשנת היובל הזאת תשובו איש אל אחוזתו" (ויקרא כ"ה, י"ג)

בזוהר פר' תולדות (חלק א' קלט:): כתב: "בשנת היובל הזאת תשובו איש אל אחוזתו", כשישתלם הזאת, שהוא חמשת אלפים וארבע מאות ותמניא (גימטריא ה' אלפים ת"ח) תשובו איש אל אחוזתו, אל נשמתו שהיא אחוזתו ונחלתו, ועי"ש.

ומחמת דברי הזוהר האלו, הראו המקובלים בשנת ת"ח (כידוע תוקף גזירות ת"ח ות"ט שנטבחו רבים מכלל ישראל) שהיא שנת משיח.

וכשעבר השנה ולא בא הקץ נפלו רבים ביאוש, ופירסם הש"ך ז"ל - "מאת ה' היתה זאת" - "זאת" שנת ת"ח במוסכם היה מהשי"ת להביא את המשיח, "היא נפלאת בעינינו". והיה זה זמן מסוגל שנראה נפלאות, אבל "זה היום עשה ה', המניעה היא "היום

אם בקולו תשמעו", כמו שאמר אליהו הנביא לריב"ל (סנהדרין צח.)

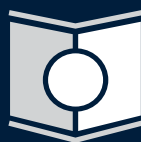
18 ש"ח ורהמתם

יש לנו הצעה מיוחדת עבורכם

ארגון 'דרשו' ו'אחינו' במבצע ענק, של מתנות יוקרה שישמחו מאוד אתכם ואת המקבלים ממכם. והמשלוח עלינו. תרמו לארגון 'אחינו' החל מ-18 ש"ח לחודש, וקבלו מתנות:

סט הספרים המבוקשים 'משנה ברורה' מהדורת 'דרשו' וספר 'לקראת שבת' ויקרא ב'. ובנוסף קבלו כרטיסי הגרלה בסכום של 42,000 ש"ח.

להצטרפות וקבלת המתנות:

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרו עולמית לחייוק
ועידוד לימוד התורה

נות בדרך

תורמים 18 ש"ח למשך 16 חודשים סך התרומה 288 ש"ח

ומקבלים מתנות

ס'ט 'משנה ברורה' דרשו'

ספר 'לקראת שבת' - ויקרא ב'

2 כרטיסי הגרלה על 42.000 ש"ח

מסלול מס' 28 - המתנה בשווי 538 ש"ח

מוקד 'דרשו' 02-5609000

כשהגיע המגיד מדובנא לבית דין של מעלה והראו לו את כל זכויותיו, הראו לו גם את 'חמישים הספרים' שחיבר... תמה המגיד ואמר: הלא הם אינם שלי, לא אני חיברתים ואינני יודע עליהם!

על זכותם ומעלתם של מזכי הרבים

"לא תעשו לכם אילים וגו' את שבתתי תשמרו" (ויקרא כ"א, ו')

הרב בנימין גולד

יסוד גדול מאד מלמדנו מרנא החתם סופר זיע"א, מדברי רש"י על פסוק זה. שכתב רש"י, שפסוק זה נאמר כלפי הנמכר לנכרי, שלא יאמר הואיל ואדוני עובד עבודה זרה, אעבוד גם אני וכו', לכך נאמר "ואת שבתותי תשמרו".

והקשה החתם סופר, מדוע נאמר "לא תעשו לכם אילים" לשון רבים, הרי זה נאמר כלפי הנמכר לעבד לנכרי, והיה צריך לכתוב לשון יחיד "לא תעשה לך אילים"?

אלא שנאמר כאן שציווי זה הוא לכל ישראל! שאם אתם מניחים אותו להמכר לנכרי ולא פודים אותו, לבסוף יעבוד עבודה זרה, והרי זה כאילו אתם עשיתם אילים! דכל מי שיכול למחות ואינו מוחה נקרא החטא על שמו, ואמנם אם תפדוהו וינצל מן החטא, אז כל שבתות ישמור מעתה יקרא על שם הפודים אותו וזה הלשון "ואת שבתותי תשמורו" בלשון רבים שאם הוא משמרו כאילו אתם משמרים, וזה מה שנאמר באבות 'זכות הרבים תלוי בו במזכה אחרים'

הגה"צ רבי חיים זייציק זצ"ל, מביא בספרו קול צופיך, מה שמספרים על המגיד מדובנא, שגידל ילד יתום בביתו, ילד זה היה מסתובב עם אביו על פתחי נדיבים ובתי כנסיות לאסוף כסף למחיתו, ואף היה נשאר לללון בבתי כנסיות עם בנו הקטן, מה שעורר רחמים על הילד הקטן והאומלל.

והנה, יום אחד נפטר האיש לבית עולמו, ונשאר בנו הקטן אומלל לבדו, כמובן שהמגיד מדובנא, לקח מייד את הילד לביתו וגדלו בחום ואהבה כבנו ממש.

גדל הילד ונתגדל מאד, עד נודע שמו בכל ישראל לגאון הידוע רבי שלמה קלוגר זצוק"ל!

כשנפטר המגיד מדובנא, הגיע לבית דין של מעלה והראו לו את כל זכויותיו, מבין זכויותיו, הראו לו את 'חמישים הספרים' שחיבר... תמה המגיד ואמר: הלא הם אינם שלי, לא אני חיברתים ואינני יודע עליהם!

השיבו לו: אלו ספרים שחיבר הגאון הנודע רבי שלמה קלוגר, וכיון שגידלת אותו, כל מעשיו ולחיבוריו מתיחסים גם אליך כאילו עשית אותם!

בספר אמונה שלימה (במדבר עמוד שלח) מובא מעשה נפלא על גדול מעלת מזכה הרבים:

בירושלים בעיר העתיקה נמצאת ישיבת אש התורה ישיבה לבעלי תשובה בעיקר דוברי אנגלית, היה שם יהודי מיוחד בשם רבי מאיר שוסטר, קרוב לארבעים שנה יום בלי להחמיץ בשבת יום טוב וסתם יום חול, היה הולך ברגל מארזי הבירה לעיר העתיקה, הוא זכה להחזיר אלפים בתשובה, היה זה יהודי מלא חיות מלא קרבת השם וכך במתק לשון קירב אלפים.

באחד מימי שישי הוא הבחין בכותל המערבי באדם צעיר שהיה גבוה, על ראשו היתה מונחת כיפת קרטון, הוא נראה בחור לעניין. הרב שוסטר טפח לו על השכם ואמר לו באנגלית, סליחה אתה רוצה להצטרף אלינו לסעודת שבת? אותו בחור אמר תודה רבה, והצטרף אליו.

הם שוחחו והרב שוסטר מצא לפניו אדם בעל אינטלגנציה חכם בעל שיעור קומה, לאחר ששוחח עמו שאל אותו אולי תשאר אצלנו כמה ימים? הוא לא סירב הוא נשאר עוד חודש, הרב שוסטר התלהב ממנו ולמד אתו חברותא וכך עבר עוד חודש ועוד חודש עד שעברה לה חצי שנה.

לאחר חצי שנה הגיע אותו בחור לרב שוסטר ואמר לו, כבוד הרב היה פה ממש נפלא נהניתי מאד אבל אני חושב שמיציתי את עצמי אני רוצה לחזור הביתה! התפלל הרב שוסטר ואמר כל כך התקדמת ועכשיו אתה עוזב הכל? אספר לך אמר הבחור, אינני יהודי!! הרב שוסטר נחרד! הוא היה המום!! המשיך הבחור ואמר, באתי לפה כדי ללמוד למדתי בחו"ל להיות כומר, והגעתי לפה לארץ כדי להכיר את ארץ התנ"ך, הזמנת אותי לשיבה וחשבת לי לעצמי זאת הזדמנות נפלאה להכיר את העם היהודי מקרוב, את התורה שלכם, ואני רוצה לומר לך שזאת הייתה חוויה מדהימה, אין לי מילים, אבל זהו מספיק

1 כספי הסכונות - לשים בבנק או בגמ"ח?

שאלתי את מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א: אדם שיש לו קצת כסף ויש לו ב' ברירות - או לשים בבנק ויהיה לו ריבית, עם היתר עסקא של רבי ניסים, ויחתן את ילדיו ועל ידי זה לא יפול על הציבור, או להניח בקופת גמ"ח? והשיב: "אם זה עם היתר עסקא טוב וברור, יעשה איך שרוצה". ושאלתי לענין עצה טובה, והסכים רבינו שאני יכול לומר לו שיש בכך עצה טובה אם יניח בקופת גמ"ח, כי מחמת כך יש לו מצוה כל הזמן. רבינו אמר לי כי החזו"א בשעתו אמר לו, כי רוב ההיתר עסקא הם שלא כדין.

2 היתר עסקא בבנק? - "בשמים לועגים על כך"...

שאלתי כנ"ל גם את מרן הגרא"ל, והיה כאוב לשמוע על הרעיון להניח בבנק, ואמר כי יש ב'תוספת מעשה רב' שפלוגי בא בחלום ואמר כי יש לו דינים מחמת ריבית, ושאל אותנו: הרי היה היתר עסקא? והשיב - "דארטען לאכט מען זאך אויס פון דעם" (שם לועגים על כך). ומרן התעניין בכמה כסף מדובר, ואמר שאם זה לא הרבה כסף, לא כדאי בשביל כך להיכנס לענין של היתר עסקא.

3 החזו"א התיר להגרא"ל שטיינמן לא לקבל ריבית מהבנק עבור הישיבה

וסיפר [-מרן הגרא"ל]: בכפר סבא היה בנק קטן שמנוהל ע"י חרדי עם היתר עסקא, והיה לישיבה 5 או 10 לירות, ומנהל הבנק רצה שזה יהיה רשום על שמי ולא על שם מנהל הישיבה, ואחוז הריבית היה כחצי לירה, ומיאנתי לקחת, אבל כיון שזה על חשבון הישיבה שלחתי את ר' עקיבא טננבוים שישאל את החזון איש, והחזו"א השיב שמותר לי לא לקחת.

4 האם מותר למלווה לקבל עליה שקנה לו הלווה?

לווה קנה למלווה עליה לתורה, וזה שלא כדרכו, האם זו ריבית? תשובת מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א: "אם המלווה נזכר בכך בשעת מעשה, לא יעלה לתורה". ושאלתי: אבל לא לעלות לתורה 'מקצר ימיו', כדאמרו בגמרא לגבי מי שקוראים לו ואינו עולה? והשיב: "ריבית יותר מקצרת את ימיו".

5 המכוננית שלא זכתה להסיע את הגר"ח קניבסקי

א' חוהמ"פ תשס"ו. סיפרה לי הרבנית [-קניבסקי] ע"ה, כי הוי עובדה שרבינו הוזמן לברית, והאב בא לקחתו עם מכוננית חדשה. ורבינו נכנס והנהג לא הצליח להתניע את הרכב, וכמה שניסה לא הועיל. הזמינו מונית ורבינו נסע במונית. ואז הנהג שוב ניסה להתניע והרכב נסע ללא שום בעיה. שאלו רבינו לבעל הרכב: תאמר, האם אתה מלווה בריבית, השיב האיש: לא, אבל מכוננית זו קיבלתי מחתני והוא מתעסק עם ריבית.

(ע"פ 'כל משאלותיך', הגר"א מן שליט"א, הובא ב'דברי שיח' בהר תשע"ח)

לפתע שמע הרב נקישות מבעד לדלת הסגורה. 'כן, אפשר ומוזמן להיכנס!' - קרא הרב בקול, וכשראה שהדלת אינה נפתחת - שב וקרא: 'בבקשה, הדלת אינה נעולה, היכנס נא!', אלא שהאיש לא שמע, כנראה הגשם שירד בעוז הפריע. מיהר הרב לקום ולפתוח את הדלת, וראה דמות הולכת ומתרחקת...

למה עדיף כפור מקפיא על פני בית חם?

כשהקשבה לא יוצרת פתרון ולא מעניקה מענה מחודש לבעיה, ולמרות זאת - ההקשבה נותנת שחרור לאדם הנתון בצרה, הוא מרגיש פורק את משאו, זה מעניק לו כוחות ואנרגיות להמשיך לשאת את דאגותיו וצרותיו!

את הגילוי הזה חושף הפסוק 'דאגה בלב איש ישחנה', וחז"ל באחד מביאוריהם מבארים 'שיחנה לאחרים'. כאן נחשפת נוסחת קסם, המגלה את סוד ההקשבה. כשאדם מודאג והוא משוחח על דאגתו עם אחרים, כשלבד כבד ועייף מדאגותיו והוא פורק אותו באוזני הזולת, הוא הופך לאדם חדש, הוא מקבל כוחות חדשים להתמודד! כשפוגשים יהודי ברגע של התמודדות, בעיצומו של קושי בחיים, העזרה הגדולה ביותר שנוכל להעניק לו היא להקשיב לו. לפעמים, ההקשבה שלנו ברגע המכריע, בעיצומו של הקושי - יכולה לשמש מנוף לצאת מהסבך, בכוחה להעניק אנרגיה וכוחות להמשיך בהתמודדות.

זה מה שהתורה מגלה לנו, בפסוק בפרשת השבוע 'והחזקת בו'. ורש"י מפרש: 'אל תניחהו שירד ויפול, ויהא קשה להקימו, אלא חזקהו משעת מוטת היד'. כלומר, כשיהודי לצידיך ניצב ברגע מכריע, אל תיתן לו להתרסק, תהיה שם בשבילו בשעת דאגתו, תהיה מוכן לעזרתו בשעת לחצו, הענק לו את התמיכה ברגע הנכון!

והתמיכה הזו, בפשטות, הינה תמיכה כספית. אבל פעמים רבות,

הרה"ח ר' אשר קובלסקי שליט"א

"וְהַחֲזַקְתָּ בּוֹ" (ויקרא כ"ה, ל"ה)

ישנם לפעמים רגעים בחיים, שרק כשמביטים בהם בפרספקטיבה היסטורית מבינים כמה הם היו משמעותיים, דרמטיים, משפיעים לעתיד ארוך טווח, לשנים או לדורות קדימה. בדרך כלל, עוברים הימים כימי שגרה, איש איש עוסק בעיסוקיו, איש איש וסדר יומו. אך לפעמים, לאחר יום יומיים או אחרי כמה שנים, נוכל לשמוע אנשים אומרים: 'אילו הייתי יודע בזמן אמת את מה שאני יודע היום, או אז הייתי נוהג אחרת לחלוטין...'

זה נוגע להחלטות שאנו מקבלים לפעמים כבדרך אגב, מתוך חוסר מודעות כמה הן גורליות עבורנו. פעמים רבות זה נוגע להחלטות כספיות, כמו הזדמנויות השקעה שהחמצנו או שהשכלנו לתפוס, מילה נכונה שנאמרה או לא נאמרה בעיתוי הנכון, ועוד על זה הדרך. כללו של דבר, פעמים רבות נמצא כי במבט היסטורי - רגעי שגרה או החלטות חפזות - הפכו גורליים ומשפיעים מאוד, עלינו או על זולתנו.

פרשת השבוע שלנו, מתארת רגע כזה. אדם פוגש מכר, שואל לשלומו בנימוס, ונענה באנחה, אולי שגרתית. יהודי רואה אדם שהכרת פניו מעידה כי הוא נתון במצוקה, יתכן שבאמת לא מדובר באיזו מצוקה גדולה...

אבל יתכן הפוך. יתכן מאוד!

כי פעמים רבות, אדם מגיע לקושי שהוא חש שאינו מסוגל לעמוד בו. יהודי ניצב בפני התמודדות, שהוא מתקשה מאוד לשרוד אותה. הוא נאנה, לחוץ, אובד עצות ממש...

ברגע הזה, הוא צריך מישהו שיקשיב לו, שיאזין לו, שיתן לו לפרוק באוזניו את המשא הכבד העובר עליו. יתכן שהוא זקוק לעזרה כספית או טכנית, אך יותר מזה - הוא זקוק לאוזן, לכתף. למישהו שישמע, יקשיב, ינהנה בראש וייאנח אתו. זה הכל, זה כל מה שהוא צריך, זו העזרה הגדולה ביותר עבורו!

כשאנו נמצאים בצד המקשיב, לפעמים זה כה קשה: הרי אנו רוצים לתמוך בתמיכה של ממש, להרגיש שיצרנו פתרון, שהמצאנו את המוצא מהסבך אליו נקלע ידידנו. כה קשה לשבת ופשוט להקשיב,

היא פשוט הקשבה. כי ההקשבה מקילה, היא נותנת כוחות להמשך ההתמודדות, היא מונעת את ההתרסקות על שרטוני המשברים, ומעניקה את היכולת להחזיק מעמד. ההקשבה מייצרת שינוי בנפש האדם המתמודד, ונותנת לו את היכולת לשרוד ולצלוח את המשבר.

אלו כמה דקות של השקעה, שמזדמנות לנו כלאחר יד, מול אנחה של חבר, עיניים עצובות של ידיד, כאב לב מודחק של יהודי אחר. נכון שכולנו עמוסים ולחוצים, אבל תמיד עלינו לשמור על תשומת לב ועין פקוחה על זולתנו, לזהות את רגעי המשבר של ידידינו ולתמוך בהם בשעתם הקשה.

הבה ניתן תשומת לב למצבי הביניים, כאשר הידיד עוד לא שקע בתהום יגונו, עוד ניתן להצילו בהקשבה אמיתית וכנה, וניתן לו את הזמן ותשומת הלב שלנו. כך ניתן לו כוחות להחזיק מעמד, ולהמשיך את חייו בשמחה ובבטחה!

הנקישות ש(לא) נשמעו...

הימים ימי תחילת שואת יהדות אירופה, כאשר עם ישראל החל להיות נתון תחת מגף הברזל. גזירות קשות ואכזריות התחדשו מדי יום, הקשו מאוד על קיום כלכלה יהודית, חיים יהודיים, ואפילו חיים בכלל. היהודים נרדפו עד צוואר, חנויותיהם נסגרו, בתיהם נשדדו, כל העובר לצידם - ביזה והשפיל אותם, משל היו תת-אדם. בימים ההם, בעיירה פרוזנא שבפולין, כיהן כרב העיירה הגאון רבי דוד פייגנבוים זצ"ל הי"ד - שאחר כך עלה בסערה השמימה על קידוש השם. רב העיירה הצטער וכאב בצער אחיו, אך לא היה בידו להושיע. ספון היה בביתו, לומד בשארית כוחותיו, ומנסה לחשב מה צופן לו העתיד, שנראה שחור משחור...

ביום מן הימים, בעיצומו של יום חורפי קר ומושלג, נקלע אחד מיהודי העיר לבית הכנסת שבעיירה. בית הכנסת לא היה מוסק, הרוחות שרקו בעוז, צמרות העצים התנופפו לכל עבר וכל אדם נס לביתו, לנסות לחמם את עצמותיו. להפתעתו, גילה היהודי כי רב העיירה יושב בבית הכנסת, הרב פייגנבוים יושב בגפו ולומד, כשהוא משפשף את כפות ידיו זו בזו, מבקש להתחמם מהקור הנורא...

היהודי ראה כן תמה, לא הבין את אשר הוא רואה. הרי הרב היה יכול לשבת בביתו המוסק, וללמוד על יד האח, המפיץ אור וחום נעים ומשובב נפש. על שום מה יושב הרב בבית הכנסת, מנסה להתחמם ולא עולה בידו?! למה צריך הרב לסבול מהקור, להיות עטוף במעיל פרווה עבה המכביד עליו, ואך בקושי לחמם את עצמותיו הקופאות?!

היהודי לא נותר בתמיהתו זו, וחיש מהר פילס את דרכו למקום מושבו של הרב, ותהה בפניו: 'למדנו רבנו, הרי בבית מוסק ונעים, חם ונחמד. למה יושב הרב בבית הכנסת הקר, כאשר הרוחות פורצות מבעד לסדקי החלונות, הקור כה נורא, והרב כה מתאמץ לא לקפוא חלילה?!'

חיך הרב את חיוכו הטוב, והזמין את היהודי השואל לשבת לצדו.

'הסכת ושמע', פתח הרב, וסיפר:

היה זה כמה ימים קודם לכן, היה קר לא פחות, והרב ישב בביתו המוסק והנעים ולמד. ממילא אין הרבה מה לעשות, שאלות רבות אין בתקופה בה אין עופות ולא מזון, אין מריבות כי אין על מה... ישב הרב בביתו ולמד תורה בנחת, כשלתע הוא שומע נקישות מבעד לדלת הסגורה.

'כן, אפשר ומוזמן להיכנס!' - קרא הרב בקול, וכשראה שהדלת אינה נפתחת - שב וקרא: 'בבקשה, הדלת אינה נעולה, היכנס נא!', אלא שהאיש לא שמע, כנראה הגשם שירד בעוז הפריע. מיהר הרב לקום ולפתוח את הדלת, וראה דמות הולכת ומתרחקת...

מיהר הרב לרוץ אחריו, הזמינו בחום להיכנס, והתנצל מעומק לבו על כך שלא קם מיד בנקישה הראשונה, ולא מיהר לכיוון הדלת להכניסו הביתה. 'לא שיערתי נכון את עוצמת הרעש בחוץ', התנצל הרב, 'אבל ביתי פתוח ואתה מוזמן...'

הלה סב על עקבותיו, שב לכיוון בית הרב, נכנס הביתה, וסיפר את אשר על לבו. בימים כה טרופים, לא היה לו הרבה מה לשאול, הוא נזקק לרב אך כדי לשפוך לבו, לפרוק את מררתו על המצב הכלכלי הקשה, על כך שאין לו להסיק את ביתו, על חנותו שנסגרה ועל בני ביתו הרעבים ללחם...

'ועתה', סיים הרב את הסיפור ופנה ליהודי ששאל אותו לפשר שהייתו בבית הכנסת הקר במקום לשהות בבית המחומם, 'הבן נא: אותו יהודי לא בא לשאול דבר, רק ביקש להשיח את אשר על לבו. הרי לאור המצב הקשה, אינני יכול לעזור לו בפרנסתו, אין לי לחם לתת לו, אפילו לא כמה עצים להסיק את ביתו... אין לי, אין לי כלום במה לעזור לו, מלבד דבר אחד:

לשבת, להקשיב, לשמוע. להיות לו אוזן קשבת, כתף תומכת, כתובת בה יוכל לפרוק!

זה הדבר היחיד אותו אני יכול לעשות, זהו. פשוט להקשיב, לנסות למצוא דברי עידוד ונוחם, לתת לו את הזמן ואת תשומת הלב הדרושה לו. זה הכל!

נו', סיים הרב, 'עתה אשאלך בני: היש לי זכות לשבת ספון בחדרי ביתי? ואולי שוב יבוא יהודי, ולא אשמע את נקישותיו על הדלת? ואולי שוב יבוא יהודי, ולא ישמע את קריאותיי להיכנס? ואולי שוב יבוא יהודי, וימצא דלת סגורה ויחשוב שאינני נמצא, ואז לא ימצא כתובת לפרוק את מועקת לבו?'

הלא תבין', סיכם הרב, 'העזרה הגדולה ביותר היא להקשיב, לשמוע, לתת לזולת לפרוק. הימים כה קשים, המצוקות כה גדולות, אין לנו, באמת שאין לנו איך לעזור זה לזה. הדבר היחיד שאנו יכולים לעשות הוא להקשיב זה לזה, לתמוך זה בזה, להיות נכונים לשאת במשא, לחזק ברכיים כושלות. האוכל למנוע זאת מבני העיירה בהיספני בבית?! לפיכך אני חייב לשהות בבית הכנסת, עם אוזן זמינה ולב פתוח לשמוע, להקשיב, להיות כתובת לחזק שבורי לב!'

דברי הרב בסיפור מצמרר זה המופיע בספר 'עולם חסד יבנה' מסידרת תיקון המידות, חושפים בפנינו את הרובד העמוק של

החסד, שאינו מתבטא רק בנתינה גשמית, בסיוע בפריט כזה או אחר. העזרה הגדולה ביותר היא להקשיב, לשמוע, להיות הכתובת לאנחתו של הזולת, להיות הכתף הנעימה עליה יפרוק את שבר לבו.

הבה נאמץ את החסד הזה, להחזיק ביד רעינו בכל עת משבר. לשמוע אותם, להקשיב להם, לתמוך בהם בהשתתפות בצערם, בתשומת לב למצוקתם. זה נכון לאנשים מסביבנו, וגם לבני המשפחה הקרובה ביותר - שזקוקים לא פעם בעיקר לאוזן קשבת, הרבה יותר מאשר לעזרה מעשית ומועילה.

זה החסד הגדול ביותר! גם אם הוא דורש מאמץ, גם אם הוא מצריך זמן, גם אם צריך לספוג אי נוחות מסויימת, עדיין כדאי כל כך להעניק את החסד, להקשיב, לתמוך, להכיל את צער הזולת. זה מה שמעניק לזולתנו כוחות לצלוח את הרגעים הקשים בהצלחה, ולהצליח לכוונן חיים חדשים ונעימים!

שיחה משונה בעיצומה של טרגדיה...

היה זה ביום ששי, י"ח בטבת תשנ"ח. הרה"צ רבי מרדכי לאווי זצ"ל - בנו בכורו של הרה"ק מטאהש זי"ע, נערך כמדי יום לתפילת שחרית בשעת בוקר מוקדמת. הוא התעטף בטלית והתעטר בתפילין, ועם התחלת התפילה - חווה התקף לב קשה, וקרס על מקומו בלי דופק ונשימה, לתדהמת סובביו...

כוחות ההצלה חשו למקום, אך לא נותר להם מה לעשות. רבי מרדכי השיב את נשמתו לבוראה במיתת נשיקה, בתוך רגע קט נפטר, ואיננו כי לקח אותו אלוקים. עסקני הקהילה וגבאי הרבי החלו בהכנות קדחתניות להלוויה, מנסים לארגן בזמן הקצר שנותר עד כניסת השבת - הלוויה מכובדת כראוי לכבודו של הנפטר הדגול.

הבשורה על הפטירה הפתאומית וההלוויה הצפויה, הכתה את כל שדרות הציבור בקנדה, בארצות הברית וגם בארץ, כרעם ביום בהיר. הוא היה בסך הכל בשנות החמישים לחייו, בשיא פריחתו, והכל צפו לו גדולות ונצורות. לפתע, אסון כה קשה וכואב!

בשעה היעודה להלוויה, התקבצו בחצר בית המדרש הגדול בקרית טאהש שבקנדה המוני יהודים, שבאו לחלוק כבוד אחרון לנפטר החשוב. בעיניים דומעות הביטו במיטת המנוח, כשמכל עבר נשמעים קולות בכי ונהי על סילוקו של צדיק. הכל המתין לאביו הגדול - הרבי מטאהש זי"ע, שיבוא להשתתף בהלוויית בנו בכורו זצ"ל.

השעה היעודה לצאת ההלוויה חלפה עברה, אך דמותו של הרבי אינה נראית בפתח הדלת. המשתתפים הוסיפו להמתין בסבלנות, מהם שמדברים בגדולתו של המנוח ומהם שמבכים בדמעות שליש את לכתו. חצי שעה נוספת חולפת, והרבי אינו מגיע...

עם התמשכות הזמן, החלו נישאים מבטי תמיהה לעבר הדלת הסגורה. עלו השערות שונות לפשר העיכוב, היו שאמרו כי הרבי מצדיק עליו את הדין באהבה, אחרים אמרו כי העיכוב נובע מטעמים טכניים. הכל הסכימו כי עיכוב שכזה לא קורה סתם כך,

ישנה סיבה לעיכוב הממושך.

בשלב מסויים, נכנסו בני המשפחה לחדרו של הרבי, מבקשים לברר את הסיבה לעיכוב. להפתעתם, מצאו את הרבי משוחח בטלפון, ומבין שברי המשפטים הבינו כי מדובר באשה קשת יום ששלום ביתה התערער, המספרת באוזני הרבי את סאת יגונה...

האשה כלל לא ידעה, כי הרבי עמו היא מדברת, נמצא באחד הרגעים הקשים בחייו - בין פטירת בנו להלוויתו. הרבי האזין לה בקשב, לא זירז אותה ולא מיהר את דבריה, אלא נתן לה לספר את כל מכאובי לבה, לשפוך ולפרוק את כל המעיך עליה. והאשה סיפרה פרק אחר פרק בסבלנות, איך החלו נישואיה באושר, איך נולד הילד הראשון, כיצד מערכת היחסים הלכה והתערערה, ועד שהגיעה למסקנה כי חיי המשפחה שלה עלו על שרטון.

והרבי? הרבי מקשיב. שומע. תומך. מייעץ. מאזין. נאנת. הוא לא אומר אף מילה על ההלוויה הממתנה בחוץ, לא חושף את תחושותיו לנוכח האסון הנורא שקרה במעונו רק הבוקר. כל כולו נתון להקשבה לאשה הבוכיה, בכל כוחו הוא מרוכז בתמיכה בה, בדברי עידוד וחיזוק, בייעוץ נבון ובהשתתפות כנה...

בחוץ מתחוללת סערת רגשות, הכל בוכים על פטירתו של בנו, ונקל להבין כי הבשורה הקשה מעיקה על הרבי, שוברת את לבו. אך לאשה הוא לא אומר דבר, ממשיך להאזין לה בסבלנות אין קץ, מוסיף להעתיך עליה טללי נוחם וברכות חמות, מעודד אותה ומייעץ לה כדת מה לעשות, למענה ולמען משפחתה, כאילו שעת קבלת קהל שגרתית היא זו...

רק כשהאשה רגועה ומפוייסת, רק כשהרבי חש כי התחזקה וקיבלה כוחות חדשים - בירך אותה הרבי, והניח לאבל ולכאב האישי האצור בתוכו מזה שעה ארוכה, לפרוץ החוצה בהלוויה נסערת ורוויית דמעות...

את הסיפור שמענו מאחד ממקורבי הרבי זי"ע שהיה עד לו, וממנו נלמד כמה חשוב להקדיש תשומת לב, לזהות יהודי הנתון במצוקה, ולהעניק לו מזמנו, מיכולת ההקשבה שלנו. לא צריך להיות פרופסור גדול או לתת סיוע של ממש - הסיוע הגדול ביותר הוא להקשיב, להיאנח יחד עם הזולת, להתחבר לכאב המעיך עליו ולהיות לצדו ברגעים הקשים של חייו.

נכון, לכולנו יש ימים עמוסים, ימים רוויי עשייה, ימים שאין בהם רגע דל. הבה נראה לנגד עינינו את דמותו של הרבי מטאהש זי"ע, שברגע הקשה בחייו העמיד את מלוא תשומת לבו וזמנו לטובת אשה הנתונה בצער, שדקות לפני מעמד ההלוויה לבנו מחמדו, לבו כאב ודאב בסאת צרותיה של אשה מישראל.

זה כל מה שנדרש מאיתנו, זה מה שנוכל לעשות, וזו התרומה הגדולה ביותר למען זולתנו. הבה נקשיב, נתחבר, נשתתף עם הזולת, נקדיש את תשומת הלב הדרושה כדי להיות כתובת לפרוק את מועקות הלב, הבה נתמסר לחזק לב נשבר, כי ברגעים הקשים ביותר - זו המתנה שלנו: 'זהחזקת בו!'

לשליחת תגובות לכותב הטור ולקבלת העלון של הרב אשר קובלסקי: במייל, כתבו ל-6182918@gmail.com

האם ניתן לסמוך על מי שאומר שעישר את הפירות או שצריך לעשר כל אחד בעצמו?

זווית
הלכתית
ב'דף היומי'

הרה"ג רבי מרדכי הלוי שוורצבורד שליט"א
מורה הוראה נאות שמחה - מודיעין עילית

וכיצד ניתן לסמוך על משגיח כשרות שמעיד שהמוצרים מעושרים

נאמנות על הפרשת מעשרות

האם ניתן לסמוך על מי שאומר שעישר את הפירות או שצריך לעשר כל אחד בעצמו? וכיצד ניתן לסמוך על משגיח כשרות שמעיד שהמוצרים מעושרים אם לא קבל על עצמו דברי חברות, ואינו במעלת "חבר".

הנה לפי המבואר בבכורות (דף ל:): יש לקבל דברי חברות בפני שלשה ורק אז נחשב "חבר" הנאמן על תרומות ומעשרות, לפי זה נשאלת השאלה בזמננו שלא נוהג קבלת חברות כיצד ניתן לסמוך על השגחת כשרות מהודרת לומר שהמוצרים מעושרים, וגם אותם שהורגלו לעשר בעצמם האם יכול אחד לסמוך על חברו, שהרי אף שמקפיד לעשר בעצמו עדיין אינו בכלל חבר?

דעת החזו"א

החזו"א (שביעית סי' י' סק"ח) כתב שאם נאמר שכשגזרו חכמים על הדמאי קבעו שכל מי שלא קבל דברי חברות אינו נאמן על המעשרות יוצא שבזמן הזה שאין קבלת חברות אי אפשר לסמוך אחד על חברו ואף על בני ביתו לא יוכל לסמוך רק אם עשרו בפניו ואין הדבר מסתבר, אלא ענין הקבלה שגדרו שהחברים לא יצרפו לחבורתן עמי הארץ שלא קבלו בפני שלשה, אבל מי שידוע שמדקדק לעשר מה שאוכל ומה שמוכר הרי הוא נאמן על מעשרות כדין עד אחד באיסורים כאשר אין חברים, ונסתפק שם שמא גם בזמן שתקנו קבלת חברות זה רק לענין החברים אבל אותם המעשרים שלא קבלו יוכלו לסמוך זה על זה.

דברי הטור בהלכות ארץ ישראל

והדרך אמונה (פ"י ממעשר) הביא ראייה מהטור בהלכות ארץ ישראל שלו שכתב וז"ל לקח מישראל אם הוא בקי בהלכות תרומות ומעשרות ואמר שתיקן התבואה נאמן, דקי"ל עד אחד נאמן באיסורים עכ"ל.

עם הארץ של זמננו

אכן כתב החזון איש שם שגם כשאין קבלה נוהגת התקנה לפרוש

מעם הארץ, כלומר שמי שיש לו את החסרונות של עם הארץ המבוארים בסוטה (דף כב). שאינו קורא קריאת שמע ואינו מניח תפילין וציצית ואינו מגדל את בניו לתלמוד תורה וכן אם עובר על איסור שרוב ישראל נזהרים בו, הרי זה עם הארץ ומי שהוא שמור מחסרונות אלו הרי הוא חבר ואסור לו לסמוך על עם הארץ זה. אבל חברים שמדקדקים במצוות ונזהרים במעשרות מאמינים זה לזה, וסיים שכן המנהג שסומכים זה על זה ומנהג ישראל תורה.

נאמנות משגיח כשרות

בספר הקלין שבדמאי כתב בשם מרן הגרי"ש אלישיב זצוק"ל לגבי משגיח כשרות שיש להאמינו אף אם אין לו מעלת חבר, כיון שמקבל משכורת על עבודת הפרשת תרומות ומעשרות יוצא שאם לא הפריש יש בידו גזל, ואינו חשוד על גזל, ויעוי' שו"ע (סי' קי"ט סי"ט) שסומכים על חשוד כשיש צד גזל. ובספר משפטי ארץ מעשרות (פרק כ"ב) האריך הרבה וביאר כמה יסודות שראוי לזהר להפריש תרומות ומעשרות בעצמו גם בכשרות מהודרת.

תגובות ניתן לשלוח לפקס 08-9791445

קבל את גיליון 'לקראת שבת' ישירות למייל שלח מייל: dirshu@dirshu.co.il

ידעתי, אפוא, שאינם סוכני חרש המבקשים להפליגו, וקיבלתי על עצמי לנסוע למוסקבה ולהשיג את אישור היציאה. הכיצד? נפלאות ההשגחה הפרטית: באזובקיסטן נשאתי את אשתי, ילידת מוסקבה. לשם כך נצרכו אישורים ממרשם התושבים שם. החלטנו לותר עליהם, די לנו בסידור קידושין, לא נהיה רשומים כנשואים. עתה היה בידי נימוק מצוין לנסיעה למוסקבה: לקבלת האישורים לצורך אישור הנישואין. היו עוד עיכובים שנפתרו בניסים, ואין כאן מקומם. סוף דבר הענין סודר, ובערב פסח תש"ו היה הרב מטשיבין בארץ ישראל.

כשהגעתי לארץ ישראל ועליתי לבקרו, קם למזוג לי כוס קפה, באמרו: אני חייב לך הכרת הטוב. תשאלו: איך הסכמתי שגדול הדור ישרתני? כך לימדוני: אם משהו חש צורך להביע לך תודה, החסד שאתה יכול לעשות עימו כעת הוא לקבל את הבעת התודה. גם זה בכלל "הווה רך כקנה", לבטל רצונך מפני רצונו. (מתוך הגדה של פסח - והגדת)

יחיל ה' מדבר קדש" (תהילים כט, ח). לאמר: ידוע שהעולם נחלק לשליש ישוב, שלישי ים, ושליש מדבר (תוספות פסחים צד ע"א). הים אינו מקומם של בני אדם (גדרים ל ע"ב), אבל המדבר הוא חלק מהיבשה. והמדבר בא בטענה: רבוננו של עולם, למה אגרע? מדוע בישוב נשמע קול תורה ותפילה, דיבורי קודש, ואילו אני מקום חיות רעות וגדודי לסטים! וזהו שנאמר: "קול ה', יחיל מדבר". יחולו וכסופיו של המדבר, שישמע גם בו קול ה'. ובאמת זהו גם יחולו של הקדוש ברוך הוא, שהמדבר יתקדש: "יחיל ה', מדבר קדש"! ואמר הרב מטשיבין: לכל אדם יש בחייו תקופות "ישוב" ותקופות "מדבר". בעת הטובה, אין זו רבותא שהוא לומד ומתפלל כדבעי. אבל עליו לראות שתקופת המדבר שלו לא תהיה מקום חיות רעות וגדודי לסטים, שממה ותוהו, אלא: "מדבר קדש"! איי, ומי כרב מטשיבין הפך את תקופת המדבר, גלותו בסיביר, ל"מדבר קדש", וכתב את חידושיו על פיסות נייר אריזה שליקט בשקידה...

המשך מעמוד 2 | הגה"צ רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל

מחיפה, יש ביטוי רב יותר לידידות, כי הרי כאשר מדובר בחבר מירושלים, אין כל פלא בקבלת הפנים הלבבית, סוף כל סוף זהו החבר שלו, אבל כאשר מקבלים בחם רב ובהתלהבות את בנו של החבר מחיפה, או אז ניכרת הידידות ביתר שאת. זה מוכיח על געוואלדיגע חברות.

כאשר מכבדים את הקב"ה, אין בכך כל דבר יוצא דופן - סוף כל סוף מדובר באבינו שבשמים. אבל כאשר מכניסים אורחים, ומכבדים את 'בנו של החבר', את בנו של השי"ת, או אז ניכרת אהבת הבורא ביתר שאת וביתר עוז.

סיפר לי חסיד גור, כי בפולין בעת כהונתו של בעל ה"אמרי אמת" זצ"ל היה בנו בעל ה"בית ישראל" זצ"ל ילד צעיר. החסידים חיבבו אותו וכבדו אותו באופן מיוחד כי הרי סוף כל סוף הוא בנו של הרבי. והרי כל יהודי הוא בנו של הקב"ה, וכאשר מכניסים אורחים, יש בכך ביטוי לאהבת הבורא יתברך, על כן "גדולה הכנסת אורחים יותר מקבלת פני השכינה".

(מתוך הגדה של פסח 'יחי ראובן')

ממחיש זאת האדמו"ר מסלונים זצ"ל בווארט נפלא וגעשמאק מאד:

משל לאדם שיש לו שני חברים, ידידים בלב ונפש. האחד גר בירושלים, והאחד בחיפה. יום אחד מגיע החבר מירושלים לביקור. המארח מקבל אותו בסבר פנים יפות, ומכין לו מטעמים כסעודת שלמה בשעתו. הרי סוף כל סוף הוא הידיד הטוב שלו, חברו בלב ונפש.

בפעם אחרת נשמעות שוב דפיקות בדלת. בעל הבית פותח את הדלת, הוא אינו מכיר את העומד בפתח ואומר לו: "מי אתה? ברוך הבא!" והלה משיב לו: אני הבן של החבר שלך מחיפה". אומר לו המארח: "הו ברוך הבא! בוא, הכנס פנימה, איזו שמחה! בן של הידיד שלי הגיע לביקור". ומיד מכין מעדנים כסעודת שלמה בשעתו לכבוד האורח.

הבה ונתבונן - אומר הרב'ה מסלונים - היכן באה לידי ביטוי הידידות בין החברים האלו ביתר שאת, האם בקבלת הפנים לחבר מירושלים או בקבלת הפנים לבנו של החבר מחיפה? ברור לכל אחד, כי בקבלת הפנים הלבבית והחמה לבנו של החבר

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

האם ריקודים ומחולות של רשות מותרים בל"ג בעומר? ומדוע ל"ג בעומר חל לעולם ביום שחל פורים?

הלכה
במעגל
השנה

הרה"ג רבי בנימין בירנצוייג שליט"א
נלקט ממשנתו ב'מהדורת דרשו'

והאם תספורת ה'חלאקה' מותרת רק בל"ג בעומר או בכל ימי הספירה?

נדונים הלכתיים אלו נכתבו על מנת לעורר לב הלומדים, ולהלכה יש לעיין במקורות. הובאו בביאורים ומוספים משנה ברורה מהדורת 'דרשו'

ששני ימי אלו הם ימי ההשפעה של תורה שבעל פה, שביום הפורים הרי קבלו את התורה שבעל פה באהבה, והביא מדברי רבי צדוק הכהן מלובלין בשם פרקי היכלות וז"ל: אמר רבי ישמעאל, כך אמר רבי עקיבא משום רבי אליעזר הגדול, מיום שניתנה תורה לישראל עד שנבנה הבית האחרון, תורה ניתנה, אבל הדרה ויקרה כבודה וגדולתה ותפארתה אימתה פחדתה ויראתה, עושרה וגאותה זיעתה וזיותה, עוזה ועזוזה ממשלתה וגבורתה, לא ניתנו, עד שנבנה הבית האחרון ולא שרתה בה שכינה. והתבאר שם שהשורש וההתחלה של כל הגילויים האלו היה קודם בנין הבית שני בנס פורים שמתוכו צמחו הגילויים האלו בתורה שבעל פה.

והנה גם יום ל"ג בעומר הביא רבי צדוק הכהן מלובלין בספרו פרי צדיק (ח"ג פט, א), שענינו הוא השפעה של סודות התורה שבע"פ וז"ל: יום זה נקרא 'הילולא דרשב"י' מפני שבו ביום הוא נסתלק, ומשה רבנו ע"ה שהיה שורש תורה שבכתב, ורבי עקיבא היה שורש תורה שבע"פ, ואיתא במדרש 'ובעלי אסופות' - אימתי נטועים דברי תורה באדם, בזמן שבעליהם נאספים מן העולם וכו', וביום שנסתלק רשב"י אז נקבעו דברי תורתו בלב ישראל תלמידיו, ורשב"י היה תלמיד רבי עקיבא, ויום הסתלקותו נקרא הילולא דרשב"י דכל ישראל שבדורו קבלו בלבם את הדברי תורה שלו וכו', ובכל שנה ושנה כשבא יום זה, יכול כל אדם ליזכות לפי כוחו להשיג קביעת הדברי תורה שירד ביום זה בתורה שבע"פ, ולכן קבעוהו למועד. בזה שייך הקשר והשייכות בין יום הפורים לל"ג בעומר ששניהם חלים תמיד באותו יום בשבוע.

האם ריקודים ומחולות של רשות מותרים בל"ג בעומר?

ביום ל"ג בעומר שפסקו תלמידי רבי עקיבא למות, כתב הרמ"א (סימן תצג סעיף ב) שנהגו להרבות בו קצת שמחה ואין אומרים בו תחנון.

והנהוגים כדעת השו"ע שלא להסתפר עד ל"ד בעומר בבוקר, וכן לנהוגים כדעת הרמ"א שאין מסתפרין בליל ל"ג בעומר, האם הותרה שמחה של שירה בכלי זמר בליל ל"ג בעומר [לרמ"א] או ביומו [לשו"ע]? בשו"ת שבט הלוי (ח"ח סי' קסח אות ה) שהוא הדין שאסורה שמיעת כלי זמר וכדו' [ובשמחת נישואין בליל ל"ג בעומר, פשוט שמותר גם בכלי שיר], והביא הגר"נ קרליץ (חוט שני שבת ח"ד עמ' שפ) שאף שמעיקר הדין אסור, מ"מ נהגו להקל ולזמר לכבוד הילולת רשב"י.

ולענין ריקודים ומחולות של רשות בל"ג בעומר, דעת הגרש"ז אויערבך (בין פסח לשבועות פט"ו הע' ד) שיתכן שלדעת הרמ"א שתלמידי רבי עקיבא פסקו למות בו ומשום כך מרבים בו קצת בשמחה, מותרים בו אף ריקודים ומחולות של רשות.

תספורת ה'חלאקה' מותרת רק בל"ג בעומר או בכל ימי הספירה?

איסור תספורת בימי הספירה, לדעת השו"ע נוהג עד ל"ד לעומר בבוקר, ודעת הרמ"א שמותר להסתפר כבר בוקר יום ל"ג, שנחלקו האם פסקו למות כולם ביום ל"ד או ביום ל"ג ואמרינן מקצת היום ככולו (שו"ע סימן תצג סעי' ב ומשנ"ב ס"ק ו-ח).

ומנהג התספורת הראשונה שעושים לקטנים הנקרא 'חאלקה' [והוא מנהג האריז"ל, הובא בשע"ת לקמן סי' תקלא ס"ק ב], כתב בשו"ת אור לציון (ח"ג פ"ז תשובה ג) שמנהג זה הוא אף לפי הנהוגים כדעת השו"ע שלא להסתפר עד יום ל"ד בעומר, והוא הדין שמותר לספרם בשאר ימי ספירת העומר, כיון שאין דיני אבלות בקטן כלל, וקל וחומר בימי ספירת העומר שהאיסור להסתפר בהם אינו אלא מנהג. מאידך, דעת הגר"ש אלישיב (הלכות חג בחג ספירת העומר פ"ז הע' 58) שאין לספר קטנים בימי ספירת העומר אלא לצורך בלבד, ותספורת ראשונה שמספרים ילדים בני שלש, דעתו שם (הע' 59) שמותרת היא מעיקר הדין בכל ימי ספירת העומר [וכן משמע קצת בבאר היטב סי' תקלא ס"ק ז].

מדוע ל"ג בעומר חל לעולם ביום שחל פורים?

כתב השו"ע בהלכות ראש חודש (סימן תכח סעיף א) בענין סדר קביעת המועדים: 'לעולם ביום שיהיה פורים יהיה ל"ג בעומר.'

רמז נפלא לשייכות בין שני ימים אלו הקשורים זה בזה, הביא הגאון הגדול רבי דוד כהן בספרו מזמור לדוד (ח"א עמוד שפא אות ב)

לשליחת תגובות לכותב הטור הרה"ג רבי בנימין בירנצוייג, כתבו ל: bdirshu@neto.net.il

שאף אם עשו עמו רעה צריך הוא להתפייס עם הגבאי. הלך אפוא הבחור וקנה בקבוק יין טוב, עלה ובא עמו אל ביתו של הגבאי, והפציר וביקש מאד מחילה, כי מעשה ילדות נתפס בו, והוא מתחרט על התנהגותו המבישה, ומבקש לשתות עמו 'לחיים!' הגבאי החשוב ממש יצא מכליו, הוא הרי זה שפגע בו... ש'הוריד' לו כזו סטירה מצלצלת בפני כולם... והיה צריך הוא לבקש ממנו את המחילה, והנה הבחור מקדימו ובא אליו עם בקבוק יין לבקש את סליחתו, כמובן, התפייסו יחדיו ונפרדו באהבה גדולה, כדרכם של חסידים.

הבחור היקר חזר אל הישיבה, ומרוב התרגשותו מכל מאורעות היום המסעירים התקשה להרדם, ועל אף השעה המוקדמת שנשכב במיטתו כפי השעון הגוראי... לא הצליח בשום אופן להרדם! כעבור זמן רב, בראותו שהשינה ממנו והלאה, חשב אולי לעין מעט באיזה ספר כדי להסיח דעתו, שמא מתוך כך ירדם.

הדליק אפוא הבחור נר לעצמו וכך קרא בספרו לאור הנר. לאחר זמן מה נשמט הספר מידו וסוף סוף שקע בשנה עמוקה. הנר המשיך לבעור כטבעו, וכעבור זמן לא רב הגיע האש אל הספר ואחזה בו בחזקה. בתוך זמן קצר, הלהבה הקטנה לבערה גדולה יצאה, האש עברה בקלות מן הספר אל השמיכה, וממנה אל הסדין ואל המזרון, עד שכל מיטתו היתה למדורת אש! לפתע פתאום התעורר הבחור בבהלה גדולה, כשלושונות האש כבר נתפסו בבגדיו. הוא קפץ מן המטה כנשור נחש ויצא משם בעור שניו כל עוד נשמתו בו, בקושי גדול, ממש ברגע שאחרי האחרון נצלו חייו.

או אז הבין הבחור למפרע, עד כמה ראו עיניו של הרבי למרחוק, ולא בכדי הראה לו את דברי הזוהר, כדי להצילו ממות בטוח! (מתוך הספר טיב המעשיות פרשת 'בהר')

הגבאי שאין שום עצה לפניו הוריד לו 'סטירה' מצלצלת בפני קהל ועדה! שהסיטה אותו מיד ממקומו, ואכן יצא הרבי להדלקה, והכל על מקומו בא בשלום.

תכף לאחר ההדלקה, נקרא אותו בחור אל הרבי הקדוש פנימה, הוא התחלחל והתיירא לנפשו, באותם ימים כמעט לא קרא הרבי לאיש, ובוודאי שלא לבחורים צעירים, כל ארכובותיו דא לדא נקשן, מי יודע מה רוצה ממנו הרבי הקדוש עתה?

משנכנס אל הרבי, פתח בפניו בספר "חוק לישראל" בפרשה דידן, השייך לאותו יום - בזוהר פרשת מקץ ליום חמישי, וזה לשון קדשו (על פי תרגום הזוהר): "רבי אבא היה יושב בפתח שער העיר לוד, ראה אדם אחד שהיה בא ויושב על בליטה שהיתה בולטת מצד ההר, והיה עייף מן הדרך, וישב וישן שם. בתוך כך ראה נחש אחד שהיה בא אצלו, ויצא שרץ שנקרא 'קוסטפא דגורדנא', והרג את הנחש. כשהקיץ האדם ראה את הנחש למולו, מת. קם האדם, ונפלה הבליטה שהיה יושב עליה אל העמק שמתחתיה, כי נקרעה מן ההר, והאדם ניצל. בא אליו רבי אבא, אמר לו, 'אמור לי מה מעשיך כי הקב"ה הקרה לך שני נסים אלו, הם לא היו בחינם!' אמר לו ההוא בר נש: 'כל ימי לא עשה עמי אדם רעה בעולם - שלא התפיסתי עמו ומחלתי לו. ועוד, אם לא יכולתי להתרצות עמו, לא עליתי על מיטתי בטרם שמחלתי לו ולכל אלו שציערו אותי, ולא נטרתי לו שנאה וכו', ומאותו יום והלאה השתדלתי לעשות לו טובות וכו'".

בכה רבי אבא ואמר כו' "ראוי הוא זה שהקב"ה יעשה עמו נס" כו', עד כאן לשון קדשו.

הבחור הבין היטב את הרמז, שהרבי מורה לו כאן מדברי הזוהר,

מפתיעה, עד כדי כך שיותר מ-2,000 איש ביקרו במשק שלו במהלך שנת השבע.

אבל הסיפור לא נגמר בביקור גרידא: גדולי התורה, ובראשם מרן הגר"ח קניבסקי, שלחו אליהם אנשים הזקוקים לברכה. 'אין ברכה יותר גדולה מאשר ברכתם של שומרי השמיטה, שהתורה בעצמה ייעדה להם את הברכה, כמו שכתוב וציוותי את ברכתי'. אמרו גדולי התורה והדגישו שוב ושוב את מסירות הנפש שבאה לידי ביטוי אצל בני המשפחה המדוברת במושב עזריה.

אנשים הגיעו והתברכו, מי בזיווג הגון, מי בזש"ק, מי ברפואה שלימה, וכו'. והברכות פועלות את פעולתן באופן יוצא מגדר הרגיל.

(מתוך הספר 'מצוות בשמחה' - בעריכת הרב משה מיכאל צורן)

את תכולת החממה במו-ידיך?! 'מה קרה לך?' שאלו הפועלים, ויצאו מדעתם מרוב תמהון...

מה שצריך להדגיש, שהוא לא היה מחויב לעשות זאת לפי ההלכה. רק יראת-השמים שלו, והחומרות היתרות שגזר על עצמו בשמירת השמיטה, הביאוהו לחששות הנ"ל, שמא - שמא מישהו יכנס לחממה ויאכל מהפרי האסור.

קטעים אלה הופכים את סיפורו של דורון טוויג למשהו מיוחד במינו. כאשר ביקרנו אצלו בשנת השמיטה, יצא אתנו האיש לסיור בשדות, שבמהלכו ירד כמה פעמים מרכב-השטח כדי... ללטף את הקוצים והדרדרים שצמחו, במקום החצילים והכרוב: 'אלו קוצים של מצוה', אמר בלהט.

שמירת השמיטה הפרטית שלו הפכה לנחלת הכלל בצורה כל-כך

בהקדמת ספרו של בעלה. פנה אל הדיין דבריסק, הגאון רבי שמחה זליג ריגר זצ"ל [דוד רבינו, שסיפר לו את הדברים] ושאל לדעתו. ענהו: "היא צודקת, יש להזכירה". ואכן, בסיום המבוא הזכירה לטובה: "אשר היתה יחידה במינה, בצניעותה וטוהר נפשה ומדותיה הנפלאות, ומסירותה לתורה בכל ליבה ובכל נפשה באמת". ותמה רבינו: הרי הרבנית נמצאת כבר בעולם האמת, ומקבלת שכר עצום ורב על פעלה ומסירותה לתורה. "ובה בטח לב בעלה לשבת במנוחת הנפש אמיתית ודעה פנויה על שדה הלימוד". מה אכפת לה האם רושמים דברי הערכה בעולם ההבל? לשם כך טרחה והתגלתה לבנה!?

אלא מאי, ודאי שאינה זקוקה לכך. אבל אם ייכתבו הדברים, ייווצר חיזוק אצל נשות תלמידי חכמים, ותעזורנה ביתר שאת לבעליהן, ותדענה שמוקירים פעלן!

"לכו, קנו מתנה לבני הבית...!"

אברך בא לפני רבינו: פרנסתו מצומצמת אך אינו מתלונן, 'פת במלח תאכל ובתורה אתה עמל'. אבל אשתו מתלוננת על החום ורוצה מזגן. הסביר לה שזה בגדר מותרות ואין באפשרותם. שלחה אותו לשאול.

לא היה לו ספק שרבינו, המסתפק במועט, יצדד בעמדתו.

נשאל: "מה אתה עושה במשך היום?"

"מה פרוש, יושב בכולל ולומד!"

"ובכולל, יש מזגן?"

"כן".

"אז אתה הולך מפה להזמין עבורה מזגן"

(הגדה של פסח 'אהלי תורה')

"ומדוע הרבנית אינה יכולה לעשות זאת?", שאלה.
"כי אין לי תנור אפיה", ענתה...

למחרת סיפר רבינו למקורבו על משאלתה של אשתו, ואמר: "בפשטות, זו בקשה מופקעת. וכי אני יכול לעשות משהו כדי שאחר יהיה תלמיד חכם? אבל אמרתי לה דבר של מצוה, וזה יכול להוסיף זכויות. ובכלל, המושג של 'תלמיד חכם' נרחב כל כך. הרי נפסק שבזמננו אין דין תלמיד חכם (יורה דעה רמג, ז בהג"ה), אבל כל דור

כמושגי. ה'סטייפלער' היה תלמיד חכם, והרב שך. ובבחינה מסוימות, גם אתה..."

מועדים לשמחה

באחת מנסיעות החיזוק של רבינו לחו"ל, חזרו עם תום הביקור לשדה התעופה והמתינו לעלייה למטוס. חקר רבינו: "כמה זמן נותר עד הטיסה?"

ענו: "כשעתיים".

ביקש גמרא, ושאל את בני הפמליה: "קנייתם מתנה לנשותיכם?", הסביר: "הרי עזבתם את הבית לכמה ימים, וכל העול הוטל עליהן. יש להביע הערכה..."

והוסיף: "כשהוציאו בני הגאון רבי חיים מבריסק זצ"ל את חיבורו על הרמב"ם, כתבו מבוא לספר וסיפרו בו על העמל הרב שהשקיע בכתיבת חיבוריו וניסוח חידושי. בוקר אחד התעורר מרן הגר"ז מבריסק זצ"ל וסיפר, שאמו - הרבנית הצדקת מרת ליפשא עליה השלום - התגלתה אליו בחלומו, ושאלה מדוע אינה מזוכרת

נכנע בפני הצבא שכנגדו, אזי ירימו הנכנעים 'דגל לבן' כאות כניעה, להראות שהם מקבלים על עצמם את מרות המדינה המנצחת אותם, כמו כן לגבי אדם, בהגיעו לשנות העמידה מתחילים שערותיו להלבין, והוא כעין דגל לבן לגבי הקב"ה - שמידי כמה שבועות מוציא עוד שיער לבן, להראות הכנעתו, ולומר אף בענין פלוני הנני מכניע את עצמי, והנני מכיר בבורא עולם שהוא המנהיג ולא אנוכי, ואח"כ מוסיף להודות בעוד עניין וכו' וכו'. אך החכם עיניו בראשו, וכבר בצעירותו אינו בוטח וסומך על כוחותיו, ומבטל דעתו להקב"ה בשלימות. (מתוך באר הפרשה פסח תשע"ט)

ובן בנג - שכדי לקבוע האמונה בלב בניכם צריכים אתם בתחילה לדעת בעצמכם כי אני ד' ולהאמין באמונה שלימה ואז תוכלו לקבוע האמונה בלב בניכם.

בדרך כלל, בימי צעירותו יש לאדם כל מיני דמיונות 'תוכניות' ומחשבות אודות עתידו במשך כל ימי חייו, מה יהיה עמו בעניין בני חיי ומזוני, וכל שאר העניינים. אמנם עם הגיעו לשנות העמידה, הרי מזמן לזמן הינו מכיר בעוד ועוד קניינים כי הקב"ה מנהיג ומנהל עולמו, וסוף דבר יהיה כפי רצון הבורא, ולא כפי ש'רבות מחשבות בלב איש'. יש שהמליצו על כך, כי כמו מנהג המלחמות כאשר צבא מדינה אחת

קבל את גיליון 'לקראת שבת' ישירות למייל
שלח מייל: dirshu@dirshu.co.il

הרב ציין בסוף דבריו, כי החגב כבר מילא שליחות דומה בשנת תר"ן; כפי שמובא בהקדמת הרידב"ז לפירושו 'פאת השולחן': "וזה לכם לדעת, אשר אחר חילול השמיטה הראשונה בשנת תרמ"ט, שלח הקדוש ברוך הוא בשנה שלאחריה חגב וארבה ואכל את כל תבואות הארץ ויצאו כולם נקיים...".

הרב סיים בבקשה לציבור: "אנו מקדשי שביעית חייבים לפרסם את פרשת הארבה כיצד שמר עלינו השם יתברך בהשגחה פלאית מדהימה, כדי שיתקדש שם שמים, וידעו הכל - כי אין אדם שומע לי ומפסיד".

עד כאן מהתיאור האוטנטי המיוחד, שנכתב באותה שנה בבטאון 'דגלנו'.

ברצוני להוסיף, כי לפני שנים אחדות הוזמנתי לשאת דברים במושב קוממיות, והזכרתי בדברי כי אני נרגש לדבר במקום קדוש כזה, בו היו החלוצים הראשונים של מצות השמיטה בארץ הקודש. לאחר הדרשה ניגש אלי אחד מזקני הקהילה, רבי אריה שטיינמן הי"ו, אשר שימש כמזכיר המיתולוגי של המושב במשך עשרות שנים, ושיתף אותי בזכרונותיו:

"אני זוכר היטב את המתח הגדול ששרר במושב קודם בוא הארבה לסביבה, ובעיקר את הנס והפלא שהתחולל אחר כך. המקרה עורר בשעתו הדים עצומים, עד שגם הרחוקים מתורה ואמונה, לא התכחשו לו, והודו בפה מלא כי יד ה' הוא!"

"לאחר כמה שנים", הוסיף לספר לי רבי אריה, "פגשתי יהודי בעל תשובה, אשר אביו היה פעיל חילוני מוכר ממושב 'יד נתן', מושב המקביל לקוממיות, וזה אינו יכול לשכוח את אותו היום בו נראו מרחוק ענני הארבה השחורים, ואת הדאגה שליותה את התושבים ב'יד נתן', למרות היותו אז ילד צעיר.

"הוא זוכר את הארבה מתקיף את מושבות הדרום ללא רחם, ואביו קרא לו לסייע לו בגירושם. לא היו אז אמצעי ריסוס כפי שקיימים היום, כך שהדרך המקובלת היחידה לסלקם היתה בצורה פרימיטיבית, הם היכו עם מכסי סירים זה בזה, וגרימת הרעש גרמה לארבה להימלט. אולם הם יצאו לשדה והחלו להרעיש ולהכות את הארבה בנסיון לגרשם, אך לשוא, דבר לא עזר. לא היה שייך להשתלט על כמויות כה גדולות של ארבה.

"תוך כדי הכאה הביט הילד על השדות של המושב הסמוך קוממיות, והיה המום ומופתע, אף ארבה לא נראה בשדותיהם. הוא שאל את אביו מה הסיבה לכך, ואביו נאלץ להשיב לו בפה רפוי: 'כנראה אלוקים שומר על שדותיהם כי הם שומרים על מצות שמיטה'..."

"הנס הגלוי הזה עורר אותי להכיר באמיתות התורה ומציאותו של בורא עולם, וכנראה זה היה אחד הגורמים שחזר ברבות הימים בתשובה".

כך שמעתי כאמור מפי רבי אריה שטיינמן ששמע בעצמו מבעל המעשה.

ופירושה לגבי מושב קוממיות הוא נזק כפול. חבר זה אף הוסיף לומר לרב כי במקומות לא רחוקים, ערך הארבה נחיתות שמד הרסניות. תשובתו הפסקנית והמעודדת של הרב שליט"א היתה, כי אנשי קוממיות חייבים לבטוח בישועת השם, כי זכות שמירת השמיטה במסירות נפש ומתוך שמחה, ודאי תגן על אדמותיהם מפני המזיקים החמורים.

בשעות אחר הצהריים נראו מחדש להקות ארבה במספר מוגבר יותר, אך רוח הציבור היה איתן וחזק, לנוכח דברי הרב שליט"א.

שבילי קוממיות הומים בתכונת ערב שבת המתקרבת. החברים נחפזים לעבר בית המרחץ. ילדים לבושי בגדי שבת שבים מבית המאפיה ובידיהם סלים מלאים מיני מאפה. על פני החברים נסוכה ארשת רצינות בלתי רגילה, אך מלאה בטחון, עוטה בזוהר מיוחד של התכונות לקבלת פני שבת מלכתא. רכס הגבעות שממערב, הנשקף על פני המישור בואכה אשקלונה, החל להאדים, ובהרי חברון שבמזרח, שוררת אירת בין השמשות שאננה, השמש החלה שוקעת אט אט והיקום עומד לנוח את מנוחת השבת.

לפתע החלו עולים ובאים מכיוון מערבית דרומית, בסערה ובקצב מוגבר, להקות חגב אדירות. מחנה כבד מאוד, וכיס את עין הארץ. ישוב זבדיאל הנראה וסמוך, אופל מרוב הארבה שהופיע ברבבותיו. ענני הארבה הולכים וקרבים לאזור קוממיות.

המצב החרף. במושב תכונה רצינית, החברים ניצבו בפתח בית המדרש, שמורק ונוקה כראוי לכבוד שבת, לחזות במתרחש. כעבור דקות ספורות נראה המחנה נוחת בשדות. השעה היתה מצומצמת. מספר חברים נשלחו בחפזה בכוונה למקום הנחיתה לבדוק את התוצאות ולקבוע את שטח הפשיטה.

כשהגיעו החברים המבוהלים למקום בו חונה צבא החסיל, קרעו עיניהם מרוב תדהמה והשתוממות. הם נוכחו לראות בפלא הגדול המתחולל על אדמת הדרום המקודשת בקדושת השביעית, אשר למרגלות הרי עיר האבות חברון, ובעיניהם חזו כיצד הארבה זוחל על הגבולות.

החגב בהמוניו מכרסם את ירק השדה של זבדיאל, ואילו על פני שדות קוממיות הוא לא "הורשה" לעלות. משני הצדדים הותקף המושב קשות, ואילו המושב עצמו נדמה היה כאי שקט בין גלי סער זועפים. כמו חומות רוח בלתי נראות בעיני בשר סכרו בעדו.

עם השקיעה, מששבו השליחים לבית המדרש ובפיהם בשורת הנס, פתח הציבור ב"הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו".

בתום קבלת שבת נשא הרב שליט"א דברים, ועמד על הסבר התופעה הגלויה הזאת, אשר נראית לכאורה בעיני אדם כשינוי הטבע. הרב הסביר בארוכה את יסודות המושג הטבעי, ומה פירושו וגורמיו של השינוי בטבע, ואמר בהתרגשות: "זכות השמיטה, והאמונה הברה בסגולת שמירתה, היא שעמדה לאנשי קוממיות, לבלתי יוזקו משליחי ההשגחה העליונה, מהם סובלים מחללי השביעית. כי הם אלו המבצעים הלכה למעשה את הלכות השביעית, מתוך שמחה של מצוה והוד קדושה".

בנחילי ארבה, בצורה שאינה ניתנת לתיאור, וכאשר נכנס שם במסלולו השבועי הקבוע, החגבים עטפו את מכוניתו.
 רבי יצחק צעד איתי בחוצות המושב, והראה לי כיצד במקומות מסויימים הגבולות אינן ישרות, פעמים שהגבול מתעגל כלפי פנים ופעמים כלפי חוץ. הוא החוה לי באצבעו: "אתה רואה, עד כאן הארבה הגיע, וממש כאן בסיבוב הגבול הוא נעצר. זה היה נדמה לרואים כאילו יש כאן חומה שקופה המונעת מהארבה להיכנס לתוך ישובנו... ראינו זאת בעינינו והשתוממנו!"
 (מתוך הספר 'אוצרותיהם אמלא')

באותו ביקור שוחחתי גם עם רבי יצחק פרקש שליט"א, אף הוא מותיקי תושבי קוממיות ומאנשי הצורה המפארים את המושב. עד שנת תשי"א הוא התגורר עם בני משפחתו בעיר 'קרית אתא' סמוך לביתו של רבי בנימין מנדלסון. בשנה זו כאשר התבקש רבי בנימין להגיע ולכהן כרבה של קוממיות, משפחת פרקש התלוותה אליו לקוממיות.
 רבי יצחק סיפר לי במתיקות מיוחדת, כי עדיין צרוב בזכרונו אותו יום שישי סוער, כיצד מכונית הדואר האדומה נכנסה למושב וכולה מוקפת חגבים... הדוור סיפר, כי כל הישובים הסמוכים מלאים

המשך מעמוד 12 | מרן הגר"ח קנייבסקי שליט"א

שקיבל בהלוואה למרן הגאון רבי חיים קנייבסקי שליט"א ואילו דבריו בהקלטה:
 "אני רוצה להחזיר לרב את הפרוטה שהרב הילוה לי לתת לגוי ושבזכות הברכה של הרב התפטרתי ממנו. פריעת בעל חוב - מצווה".
 מרן הגר"ח: "אתה יכול להגיד ברוך שפטרני, ברכה והצלחה וכול טוב".
 אחר כך ביקש הרב ניימן שליט"א ביקש אח"כ ממרן שליט"א אם יכול לתת לו את השקל כדי שיוכל לספר עימו ולהצביע עם השקל הזה על זכות השמיטה וזכות ברכת התורה וקיום דברי חז"ל צדיק גוזר והקב"ה מקיים.
 מרן חייך ונתן לו בהפטירו: "שיהיה לך במתנה".
 (מתוך מוסף שבת קודש, בהר תשע"ה)

מרן שליט"א: "אני יכול להלוות לך פרוטה, תשלם להם וזה יהיה מספיק. תגיד להם שגם את זה קיבלת בהלוואה". עוד הוסיף מרן מוסיף: "וכשהוא יחזיר לך את השקל תביא לי אותו בחזרה, ברכה והצלחה ואי"ה שתתפטר ממנו ומכל המשווגעים".
 המשפט החל. לאחר כעשרה רגעים נזף השופט נזף בחברות הביטוח והמליץ להן להגיע מהר להסכמה עד לשיבת בית המשפט הבאה ביום חמישי כ"ד טבת תשע"ה.
 המשפט הדיון הבא, היה ביום חמישי כ"ד טבת תשע"ה. בדיון הבא מודיעות חברות הביטוח מודיעות לבית המשפט כי הן מקבלות את הצעת השופט ומחלקות ביניהן בלבד את הפיצויים לנפגע, והן ביניהן בלבד תישלמנה את כל מליון השקלים ויותר ללא תביעה כספית פרטית מהרב ניימן.
 ההסכם נחתם וקיבל את אישור בית המשפט ביום רביעי בניסן תשע"ה.
 במוצש"ק פר' וארא החזיר הרב משה ניימן החזיר את הפרוטה

המשך מעמוד 16 | הרב בנימין גולד

ניגשתי לאותו כומר, הוא שאל אותי לשמי אמרתי לו את שמי, אמר לי הכומר השם שלך נשמע שם יהודי, אמרתי לו אז מה זכותי לדעת, אמר לי הכומר הצעיר, תשמע אם אתה יהודי ואתה באמת מחפש את האמת, האמת שלך לא נמצאת פה, חבל לך על הזמן, טוס לארץ ישראל לעיר ירושלים, שם נמצאת ישיבה בשם אש התורה שם תמצא ותגלה את האמת שלך!
 היה זה אותו כומר שלמד בישיבה, הוא שלח למעלה מחמישה סטודנטים יהודים שחזרו בתשובה והתקרבו לבורא עולם! אמר הרב שוסטר, אין מושג שיהודי משקיע למען השם ותורתו וזה הולך לאיבוד, גם אם לא רואים תוצאות מיידיות נדע נאמנה שאם לא היום אז מחר ואם לא מחר אז מחרתיים אבל בסוף רואים את התוצאות. כשאדם מזכה את הרבים אפילו בדבר שאינו נראה רציני, בסוף כל הפעולות שיעשו בגלל מעשה קטן אחד יזקפו לזכותו!!

אני חוזר לארץ מולדתי.
 הרב שוסטר היה המום הוא הרגיש אכזבה נוראה, היו לו ציפיות ותקוות לגבי אותו בחור ולבסוף הכל מתנפץ לו מול הפנים, הוא השקיע חצי שנה באדם שהתברר שהוא גוי, הרגשותו היתה נוראה לקח לו זמן רב להתאושש מהסיפור הזה.
 כעבור מספר חודשים נשמעו דפיקות בדלת במשרד הישיבה, עמד שם סטודנט שהגיע מארה"ב הישר משדה התעופה וברצונו להתקבל לישיבה, שאל אותו הרב שוסטר מה הביא אותך לפה? ואז הוא מספר כך: למדתי באוניברסיטה בלונדון בפקולטה לפילוסופיה שם לומדים את כל השטויות של כל האנושות כולה, היה שם כומר זקן התחלתי לשאול אותו שאלות והוא הסתבך, ואז הוא אמר לי אתה יודע מה, יש פה כומר צעיר מרצה גאון, אני חושב שהוא יוכל להתמודד עם השאלות שלכם אתם הצעירים.

סיכום שבועי ב'דף יומי בהלכה'

- ◆ איזה סולם נחשב כפתח בין שתי חצרות?
- ◆ ליד איזו ערימת תבן אסור להעמיד בהמה בשבת?
- ◆ חיבור בין שתי חצרות באמצעות מרפסות

אינו נמשך לכל רוחב החצר, ויש מרווח של ארבעה טפחים לפחות שהתעלה אינה עוברת בו - הרי זה כאילו יש פתח בין שתי החצרות, והן יכולות לערב עירוב חצרות זו עם זו. ואם מיעט את גובה התעלה מעשרה טפחים, או שמיעט את רוחבה מארבעה טפחים, באמצעות מילוי חלקי או מלא של התעלה בעפר או באבנים, אין התעלה נחשבת כמחיצה.

- שתי חצרות שערימת תבן בגובה עשרה טפחים משמשת כמחיצה ביניהן, אסור להאכיל מומנה בהמה בשבת; ואסור אף להעמידה בסמוך לערימה כדי שתאכל, מחשש שיאכילה בידיים. ונחלקו ראשונים אם טעם האיסור הוא מפני החשש שעל ידי אכילת הבהמה תונמך הערימה לפחות מעשרה טפחים, או מפני שהתבן המיועד למחיצה הוא מוקצה.

חיבור בין חצרות באמצעות מרפסות

- שתי חצרות שמשני צידי הרחוב, ובכל אחת מהן ישנה מרפסת הבולטת מאחד הבתים שבה לרחוב, והמרפסות ממוקמות האחת מול השנייה - יכולות החצרות לערב 'עירוב חצרות' זו עם זו על ידי הנחת 'גֶּשֶׁר' שיחבר בין המרפסות. אולם אם יש בין המרפסות מרחק של יותר משלושה טפחים באורך קיר הבית, או שיש ביניהן הפרש גובה של יותר משלושה טפחים - אין הגשר נחשב כפתח.
- בהמשך לאמור: באופן שבו יכולות החצרות לערב זו עם זו, ולא עירבו - אסור לדיירי שתי החצרות לטלטל מבתיהם אל הגשר, וכן אל השטח שבמרפסות אשר מקביל לגשר.
- מחיצה שהקימו על גבה גשר - למרות שהמחיצה עוברת תחת הגשר, הגשר נחשב כפתח במחיצה - אם רוחבו עשר אמות או פחות; או כפירצה - אם רוחבו יותר מעשר אמות, ובאופן זה מתבטלת כל המחיצה.

סולם כפתח בין שתי חצרות לענין 'עירוב חצרות'

- שתי חצרות שמחיצה מפרידה ביניהן, והעמידו סולמות משני צידי המחיצה, באופן שניתן לעבור מחצר לחצר בקלות - הרי זה כאילו יש פתח בין החצרות, והן יכולות לערב 'עירוב חצרות' זו עם זו. ואם רוחב ראש המחיצה הוא פחות מארבעה טפחים - צריך שלא יהיה בין הסולמות שמשני עברי המחיצה מרחק אופקי של יותר משלושה טפחים.

- אין סולם נחשב כפתח אלא כשרוחבו לפחות ארבעה טפחים, כרוחב המינימלי הנדרש לפתח; ושליבתו העליונה מגיעה עד לטווח של פחות משלושה טפחים מראש המחיצה.

- שתי חצרות שמחיצה מפרידה ביניהן, ובאחת מהן יוצא מהמחיצה זיז ששטחו ארבעה על ארבעה טפחים, בטווח של פחות מעשרה טפחים מהקרקע, ובטווח של פחות מעשרה טפחים מראש המחיצה; והעמידו סולם מהקרקע לזיז, שהמרחק שבין שליבתו התחתונה לקרקע, ובין שליבתו לשליבה, הוא פחות משלושה טפחים - רשאים דיירי חצר זו להשתמש בראש המחיצה כחלק מהחצר.

- שתי חצרות שמחיצה מפרידה ביניהן והקימו משני עברי המחיצה כעין 'פְּמָה' המחוברת לקרקע, אשר שטחה ארבעה על ארבעה טפחים, והפרש הגובה שבינה לראש המחיצה הוא פחות משלושה טפחים - הרי זה כאילו יש פתח בין החצרות.

מחיצה בין שתי חצרות לענין 'עירוב חצרות'

- שתי חצרות שיש ביניהן תעלה שגובהה עשרה טפחים, ורוחבה ארבעה טפחים - הריהי נחשבת כמחיצה, ואינן יכולות לערב 'עירוב חצרות' זו עם זו. ואם אורך התעלה